■ MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING BIJ DE KRIJGSMACHT ■ 36E JAARGANG, DECEMBER 1997 ■

EGO

GENOTMIDDELEN IN DE KRIJGSMACHT

EGO
MAANDBLAD
VAN DE DIENST
HUMANISTISCH
GEESTELIJKE VERZORGING
BIJ DE KRIJGSMACHT

nr. 10, december 1997, 36e jaargang

Abonnementsprijs *f* 15,– per jaar, te storten op postbankrekening 480414 t.n.v. Hoofdraadsman HGV te Zeist. Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.

Aan dit nummer werkten mee:
Leonore van Opzeeland
Cor Out
Leon Wecke
Karel Roskam
Frank Spoelstra
Martin Groenewold

Speciale dank aan:
Jan den Boer
Jacques van de Blink
Immy Beijer
Janny de Klerk
Tom Vroman

Tekeningen:
Willy Lohman
Arend van Dam
René Nauta
Tom Janssen

Redactie:
Klazien van Brandwijk-Wiltjer
Joan Merens
Joost M. van Langen
Irma Ouwehand-Jacobs
Jan Sulman

Eindredactie:
Irma Ouwehand-Jacobs

Redactiesecretaris:
Fred Wilkens

Prepress/Lithografie/Druk:
Brouwer Utrecht B.V.

Adres redactie en administratie:
Bureau Hoofd krijgsmachtraadsman, Coornherthuis, Oranje Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist, tel. 030-6920906.
Bijdragen in EGO verschijnen op persoonlijke titel en vertegenwoordigen niet noodzakelijkerwijs de visie van de redactie of de dienst HGV.

Overname van artikelen en tekeningen is alleen toegestaan met bronvermelding.

INHOUD

1 Voorpagina
WILLY LOHMAN

2 Inhoud

3 Laten we wel wezen
REDACTIONEEL

4 Wie opgroeit verkent grenzen
JAN DEN BOER

8 Hasj en Wiet
TRIMBOS INSTITUUT

9 Geestbeïnvloeder
JACQUES VAN DE BLINK

10 Geniet maar drink met mate
STIVA

11 Overplaatsingen raadslieden
JOKE VAN STRAATEN/KAREN JOACHIM

12 Popmuziek: Candy Dulffer
MARTIN GROENEWOLD

14 Drugs in de popwereld
MARTIN GROENEWOLD

16 Middenpagina
WILLY LOHMAN

18 Gebruik jij drugs?
KLAZIEN VAN BRANDWIJK-WILTJER

22 Telefoongesprek
IMMY BEIJER

24 Films
LEO VAN OPZEELAND

26 Tolerantie
KAREL ROSKAM

27 Prikkels
In het vizier
COR OUT
LEON WECKE

28 Thema video's
LEO VAN OPZEELAND

29 De vrijplaats in de wonderlijke wereld van Defensie

30 Boeken

31 Vragen staat vrij
STEVEN
Adressen

32 Achterpagina
WILLY LOHMAN

LATEN WE WEL WEZEN...

Genieten is in ons landje niet zo'n groot goed. Hard werken om te overleven, het calvinisme en een strenge arbeidsetos hebben ons volkje niet bepaald tot levensgenieters gemaakt. We ploeteren en sjouwen wat af. En voor de "broodnodige" ontspanning, zijn er al sinds jaar en dag allerlei middelen voorhanden..... genotmiddelen om ons ontspannen tot een nog groter genot te maken.

Ledigheid is des duivels oorkussen? Na gedane arbeid is het goed rusten? En wanneer is die arbeid dan gedaan? Wanneer is het tijd om te ontspannen en te genieten?
Met vaste arbeidstijden in een beroep buitenshuis, ligt de structuur van werk en vrije tijd voor de hand.
Met een doorlopende arbeid binnenshuis ligt de grens tussen werken en vrije tijd al veel minder duidelijk. (Vraag iedere ouder met kleine kinderen maar!)
Met wisselende arbeidstijden in een beroep buitenshuis, wisselen ook de vrije tijden.
Met het loslaten van de zondagsrust, was het ook gedaan met de structuur van vrije weekenden en kon ook het winkelpersoneel, in navolging van de beroepen in de verzorgende en verpleegsector kennis maken met een andere werk-vrije tijd structuur.

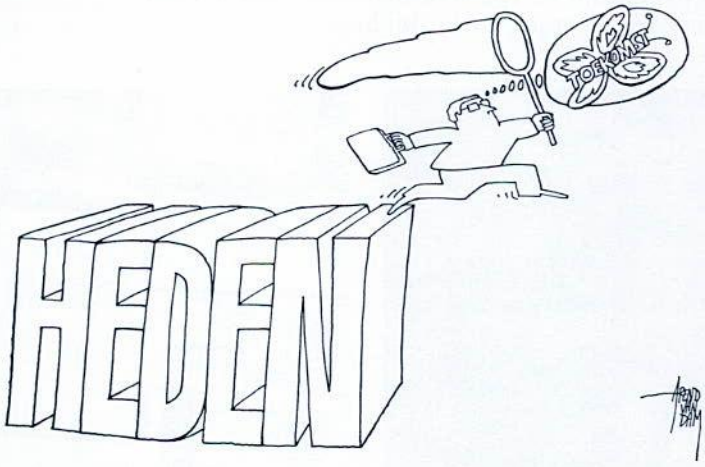

Het personeel van de Krijgmacht heeft al sinds jaar en dag een code van vierentwintig uur per etmaal inzetbaarheid.
Sinds de Krijgsmacht is overgeschakeld naar een beroepsleger en vele jonge beroepssoldaten ook op de kazernes gelegerd zijn, bestaat de situtie van werken, wonen en leven op een plaats. Het is reeds vele malen vermeld: de scheiding tussen werk en prive wordt dan een discutabele situatie. Waar houdt de kazerne op en waar begint het prive terrein? Waar gelden de militaire regels? Waar gelden de kazerne regels? Waar ligt de grens voor het kunnen ontspannen en genieten voor de beroepssoldaten?

Laten we wel wezen, genotmiddelen zijn er al sinds eeuwen en de mensheid maakt er ook zo lang al gebruik van. Zo ook in de krijgsmacht. In die zin is er niets nieuws onder de zon.
Voor je ontspant moet je je ingespannen hebben, anders kun je je niet ont-spannen. De mate van inspanning lijkt in de Krijgsmacht niet voldoende aanwezig: het fenomeen van verveling door zinloos dan wel niet voldoende werk is ook al sinds jaar en dag bekend. Er zijn binnen de Krijgsmacht ook plaatsen aan te wijzen waar een bovenmatige inspanning geleverd moet worden. Daar waar het niet voldoende kunnen inspannen nogal eens tot ontijdig genotmiddelen gebruik leidt, blijkt een overmatig inspannen soms ook aanleiding tot middel misbruik.

De Krijgsmacht lijkt een werkgever te zijn waar mensen behoeften hebben om zich TE GOED te doen aan middelen.
In verschillende tijden zijn er verschillende visies en daaruit voortvloeiende maatregelen om het gebruik te reguleren. Er zijn de campagnes die de nodige voorlichting geven over het gebruik van die middelen, de consequenties voor het lichaam en de geest van de gebruiker en de gevolgen voor zijn of haar omgeving. Allemaal met de bedoeling dat de gebruiker zelf zijn of haar grenzen gaat trekken in het gebruik van het middel. Het gebruik is nu ieders eigen verantwoordelijkheid. Bij geconstateerd misbruik volgen de strafmaatregelen.... er is niets nieuws onder de zon... we hebben het allemaal al eens eerder gezien, gehoord en meegemaakt. Voorbeelden te over.

Waarom dan toch een EGO over genotmiddelen? Is de discussie over middelen al niet lang bekend aan de hand van het alcoholgebruik, misbruik, verbod tijdens werkuren en alcoholmatigingsbeleid?
Overal waar de (geestelijke) gezondheid en het welzijn van mensen in gevaar dreigt te komen, is een discussie wel het minste wat je zou kunnen doen. De Krijgsmacht heeft baat bij gezonde goed functionerende militairen. De Humanistisch Geestelijke Verzorging heeft baat bij gezonde goed functionerende mensen.

Laten we wel wezen..... als het gaat om een gezond werkklimaat en de morele verantwoordelijkheid voor mensen/werknemers zullen we elkaar wel ergens ontmoeten. Dat is in ieders belang. Blijft de vraag hoe het toch komt dat Defensie een werkgever is waar werknemers blijkbaar de behoefte hebben om zich TE GOED te doen aan genotmiddelen. Zou dat recent onderzocht zijn?

de redactie

WIE OPGROEIT, VERKENT GRENZEN

Wie herkent het volgende niet? Je bent jong en probeert van alles uit. Je komt laat thuis, je daagt je ouders uit door regels aan je laars te lappen en je weinig aan te trekken van goedbedoelde raad. De steun vanuit het gezin wordt afgewezen. Je wilt alleen zijn.
Dit kan plots ook weer omslaan in toch weer steun zoeken in het gezin. Toch weer warmte en geborgenheid zoeken.
Jongeren zullen dit geschetste beeld schouderophalend tot zich nemen. Ouderen zullen onderdelen van dit gedrag zeker herkennen. Iedereen is op een of andere wijze wel door zo'n fase heengegaan. Dit 'uitprobeergedrag' heeft als functie dat zo de eigen grenzen ontdekt worden. Wie grenzen wil ontdekken zal ze vaak zelf eerst overschrijden. Dat is op zich niets nieuws en zeker ook niet verontrustend. Zo vinden mensen de weg naar zelfstandigheid.
Jongeren laten zich veelal sterk beïnvloeden door regels en normen van de eigen vrienden-groep. Kijk maar naar kleding of muziek of haardracht. Voor zover volwassenen zich daar over verbazen dienen ze wel te beseffen dat het voor een jongere heel belangrijk is. Het kan betekenen dat je erbij hoort of niet. En vooral jongeren willen graag ergens bij horen.

Uitproberen?

Tabak, alcohol en drugs (ook sommige medicijnen) kunnen ongezond zijn.
Toch weerhoudt dat jongeren er niet van ze te gebruiken. Ze verschaffen namelijk ook genot en plezier.
Bovendien zijn al die genotmiddelen heel eenvoudig te verkrijgen.
Naast alle winkels waar tabak en drank verkocht worden zijn er nog speciaalzaken, zoals apotheken, doe-het-zelf-zaken, supermarkten, verfwinkels, drogisten, coffeeshops, enz. enz.
Daar waar de jongeren nog zitten in de uitprobeerfase kan dat dan leiden tot "gebruik ik het wel of gebruik ik het niet". Meestal kan die jongere uitstekend zelf beslissen.
Soms gaat het mis. Dan stelt iemand zijn beslissing om wel of niet te gebruiken, te

drinken, afhankelijk van hoe dat valt in de vriendenkring. Als die vriendenkring als norm heeft om niet te gebruiken dan is er geen probleem. Als daarentegen het populair (cool) is om te gebruiken, te drinken, dan is het lastig om NEE te zeggen.
De praktijk leert dat veel jongeren dan vervolgens gaan gebruiken, drinken, om er maar bij te blijven horen.

Vrijheid van keuze.

Ieder mens is en blijft verantwoordelijk voor eigen gedrag. Kan zelf in vrijheid keuzen maken. Maar jongeren in een "uitprobeerfase" moeten nog leren omgaan met vrijheid.
Zij zullen zelf in de regel de grenzen van hun vrijheid aftasten.
Helaas zijn er genotmiddelen met sterk verslavende eigenschappen. Die ontnemen zeer snel elke persoonlijke keuzevrijheid. Die middelen zijn funest tijdens een "uitprobeerfase".
Ook al kleeft er altijd een zeker risico aan het uitproberen van genotmiddelen, voor veel opvoedkundige experts staat het vast dat het weinig zin heeft om het uitproberen van genotmiddelen te VERBIEDEN. Dan gebeurt het waarschijnlijk stiekem en buiten Uw blikveld. Veel beter is om risico's te beperken door jongeren goede begeleiding en voorlichting te geven.
Voor zover de lezer nu denkt dat hier revolutionaire dingen gezegd worden kan ik geruststellen door te verwijzen naar het boekje "Uw kind en genotmiddelen" van het N.I.A.D.
(Nederlands Instituut voor Alcohol en Drugs) waaruit bovenstaand standpunt in grote lijn is overgenomen. Via het N.I.A.D. wordt voorlichting gegeven op vrijwel alle scholen.

Hoe nu in de krijgsmacht?

Als we dit nu eens toe gaan passen op de krijgsmacht en gaan kijken hoe het in het leger er aan toe gaat als het gaat om gebruik van genotmiddelen, dan zien we een behoorlijk verschil met de eerder genoemde burgermaatschappij.

Alcohol.

Allereerst is er een groot verschil in het verkrijgen van tabak, alcohol en drugs.
Niet alleen is er drank te verkrijgen bij iedere slijter en supermarkt in iedere stad of dorp. Ook vrijwel iedere compagnie, ieder onderdeel, heeft een eigen bar. Ook al voert de krijgsmacht sinds 1989 een alcoholmatigingsbeleid en heeft dat tot positieve resultaten geleid bij velen. Het is toch nog steeds gemeengoed dat een niet gering stuk van de militaire vorming bestaat uit het kweken van gemeenschapszin, een groepssfeer, waarbij m.n. in de vrije uren de alcohol rijkelijk stroomt. De ouderen op zo'n onderdeel zijn hier vaak zelf schuldig aan. Immers de jongeren doen feitelijk niets anders dan "uitproberen" wat ouderen ze "voorleven". Die jongeren, dus ook die B.B.T.-ers, zien om zich heen dat alcohol er bij hoort. Men weet dat alcohol en verkeer absoluut FOUT is, maar verder hoort het erbij.
Als geestelijk verzorger heb ik nog vers

in het geheugen dat wij vanuit de kazerne als S.C.C. (Sociale Coördinatie Commissie) deel namen aan de nascholing 'alcoholmatigingsbeleid', georganiseerd door D.P.K.L.(Directie Personeel Koninklijke Landmacht) en direct aansluitend aan die nascholing een commando-overdracht bezochten waarbij de alcohol rijkelijk vloeide. Midden op de dag en tegen alle voorschriften in.
Protesteren had geen zin. Van hoog tot laag werd stevig gedronken. Gelukkig waren er ook velen die alcoholvrij de middag door kwamen.

Tabak.

Voor tabak geldt een soortgelijke benadering. Ook dat is vrijelijk te koop in allerlei winkels, stalletjes en kiosken. Formeel mag er in overheidsgebouwen niet meer in openbare ruimten gerookt worden. Toch zal de lezer niet ver in zijn geheugen terug moeten gaan om te weten dat hier fors de hand mee gelicht wordt. Denk maar aan de vele recepties die de krijgsmacht rijk is.
Dit terwijl het toch genoegzaam bekend is dat niet alleen roken, maar ook passief meeroken zeer schadelijk is voor de omgeving.

Softdrugs.

Heel anders ligt het als het gaat om softdrugs in plaats van alcohol en tabak. Ook al telt Nederland zo'n 1100 tot 1200 coffeeshops. Ook al kennen we in Nederland sinds vele tientallen jaren gedoogbeleid ten aanzien van softdrugs. Ook al kent Nederland het zgn. 'opportuniteitsbeginsel' (Dat betekent dat de Nederlandse politie en justitie afzien van vervolging op gronden ontleend aan het algemeen belang).Ook al zijn er softdrugs te koop in ieder dorp in Nederland. Het is en blijft verboden om in de krijgsmacht te blowen.
Iedere overtreding wordt gevolgd door een boete van tenminste F. 75,- en meer. Bij de dienstplichtigen van weleer heeft dat tot behoorlijke aantallen overtredingen geleid. Maar ook in de nieuwe beroepskrijgsmacht zijn inmiddels vele zaken bekend.
Tijdens uitzending kan soft-druggebruik leiden tot onmiddellijke repatriëring.
Dit doet op zijn minst merkwaardig aan, temeer als het inderdaad waar is dat die softdrugs niet schadelijker voor de gezondheid zijn dan koffie en volgens sommige deskundigen bij tabak en alcohol vergeleken een onschuldig snoepje zijn.

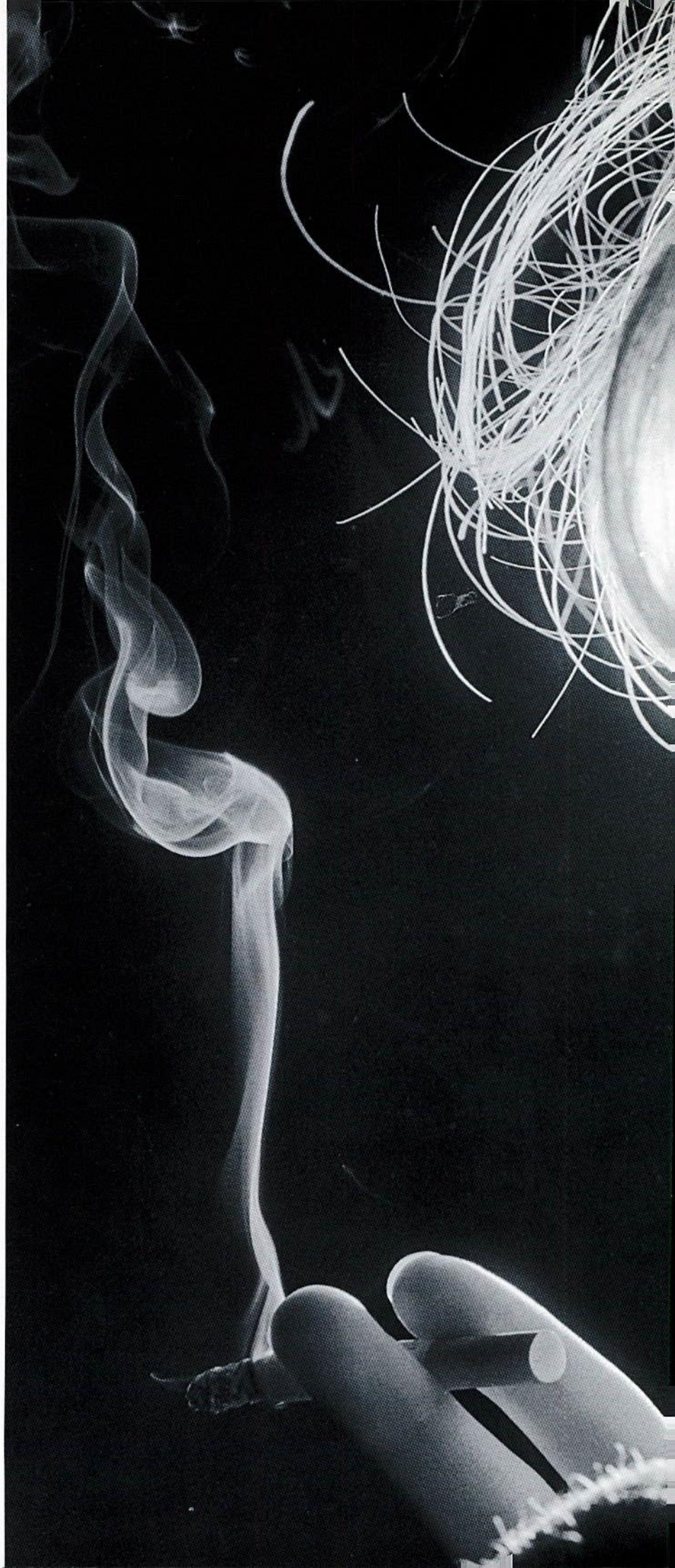

Harddrugs

Alle andere, nog niet genoemde, drugs zijn te bestempelen als harddrugs. Ook al zijn tabak en alcohol hier zeker ook onder te rangschikken, ze hebben een aparte benadering gekregen omwille van de tolerantie in de maatschappij. Dat geldt zeker niet voor heroïne, cocaïne, speed-achtigen, X.T.C., L.S.D., thinner, div. lijmen, enz.enz.
Van alle harddrugs is bekend dat ze kunnen leiden tot geestelijke en/of lichamelijke afhankelijkheid. Variërend van een milde sufheid tot uitbarstingen van agressie. Sommige middelen hebben een langzame verslavingsopbouw, andere middelen zijn supersnel. Sommige harddrugs kunnen vele tientallen jaren gebruikt worden op gebruikersdosis (opium) met geringe gevolgen voor de lange termijn. Anderen kunnen vrijwel direct tot de dood leiden (overdosis alcohol, heroïne, enz.), waarbij het meest recent de XTC-pillen in de publiciteit zijn geweest waar atropine in zat.

Nieuw beleid van de krijgsmacht.

Sinds een half jaar is er een nieuw beleid gestart in de krijgsmacht, waarbij gebruikers van softdrugs en harddrugs uit de krijgsmacht verwijderd worden. B.B.T.-ers en B.O.T.-ers krijgen onmiddellijk een schorsing gevolgd door ontslag. Gespierd taalgebruik van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten moest afschrikwekkend zijn. Toch valt het op dat na die schorsingen en ontslagen er beslist niet gestopt wordt met druggebruik. Er komen zelfs verrassend veel zaken boven water, waarbij zelfs sprake is van grote partijen XTC en cocaïne en n.b. gedeald door kaderleden. Dat kan zijn ten gevolge van het uitstekende opsporingsbeleid van de K.M.A.R. (Koninklijke Marechaussee). Dat kan ook de topje van de ijsberg zijn. Als ik om me heen kijk en de nieuwe lichtingen B.B.T.-ers zie binnenstromen dan zie ik een afspiegeling van wat er in de burgermaatschappij leeft. Dan zie ik jonge, vaak te jonge, mensen die in korte, vaak te korte, tijd moeten leren professionele militairen te worden.
Die jongeren spiegelen zich aan de wereld van de ouderen, aan dat wat de ouderen ze 'voorleven'. Als die jongeren een, in de ogen van de krijgsmacht, foute beslissing nemen, door in een sfeer van uitproberen, een stickie te roken of XTC te slikken op een houseparty dan hebben ze absoluut niets aan schorsing en ontslag. Die jonge mensen moeten begeleid worden en eerlijke voorlichting krijgen over drugs.
In feite verdienen die jongeren een zelfde behandeling als iemand die problemen krijgt met alcohol. De beroepsmilitair met een alcoholprobleem kan terecht in een therapeutisch programma via een der vele hulpverleningsdisciplines die de krijgsmacht rijk is. Alcoholisten kunnen schijnbaar rekenen op een mildere behandeling dan andere druggebruikers.

Voor alle duidelijkheid! Ik had het over gebruikers, voor dealers heb ik geen mededogen.
Maar hoe zit dat dan met de slijter om de hoek?

Jan den Boer, raadsman.

TIPS

Hasj&Wiet: Wat weet je wel wat weet je niet

Het gebruik van cannabis (hasj en wiet) is in veel culturen eeuwenlang bekend. Cannabis is afkomstig van de hennepplant. Je wordt er vrolijk en ontspannen van. Het effect duurt twee tot vier uur.
Net als bij andere genotmiddelen kan cannabis op een verkeerde manier gebruikt worden. Vandaar 10 tips voor verstandig gebruik.

1. Er zijn grote verschillen in soorten cannabis: de ene soort is sterker dan de andere. Een ervaren roker voelt wanneer hij genoeg heeft. Hij kan dan stoppen. Als je voor het eerst blowt, weet je niet goed wat je kunt hebben. Laat je daarom bij de koop goed voorlichten.

2. Wanneer je weinig ervaring hebt met cannabis is het onverstandig er alcohol bij te drinken.

3. Bij het roken van cannabis komen stoffen vrij (teer en koolmonoxyde) die schadelijk zijn voor je gezondheid. Als je cannabis met tabak rookt, loop je bovendien de risico's die samenhangen met het roken van tabak.

4. Door cannabis verandert je concentratievermogen. Gebruik daarom niet op school, op het werk of in het verkeer.

5. Als je medicijnen slikt: informeer bij een arts of je daarbij cannabis kunt gebruiken. Gebruik niet wanneer je zwanger bent.

6. Als je space-cake wilt nemen, besef dan dat het wel drie kwartier tot anderhalf uur duurt, voordat het begint te werken. Heb geduld en neem niet nog een stuk. Voor je het weet krijg je teveel binnen.

7. Cannabis valt soms slecht. Je voelt je dan ziek of angstig. Zoek een rustige plek en eet of drink iets zoets. Raak niet in paniek, na een uur is het ergste voorbij.

8. Gebruik cannabis niet om problemen uit de weg te gaan. Als je elke dag blowt probeer dan eens een paar dagen per week niet te blowen.

9. Koop geen cannabis op straat, maar in een coffeshop waar men bereid is je grondig te informeren.

10. Neem geen cannabis mee als je naar het buitenland gaat.

Tot slot: Je kunt af en toe blowen voor je plezier. Je kunt dag in dag uit blowen zodat je continu van de wereld bent. En je kunt het niet doen. Of je verstandig met cannabis omgaat, bepaal je uiteindelijk zelf.

Wil je meer weten over cannabis, bel dan de Drugsinfolijn: 0900-1995 of kijk in de openbare bibliotheek.

Deze informatie, gemaakt voor bezoekers van coffeeshops, is een idee van Leidsepleinbeheer BV. Tekst: Jellinek, Adviesbureau Drugs. Advies: exploitanten coffeshops, Voorlichtingsbureau Drugs. Uitgave: Voorlichtingsbureau Jellinek, 1997

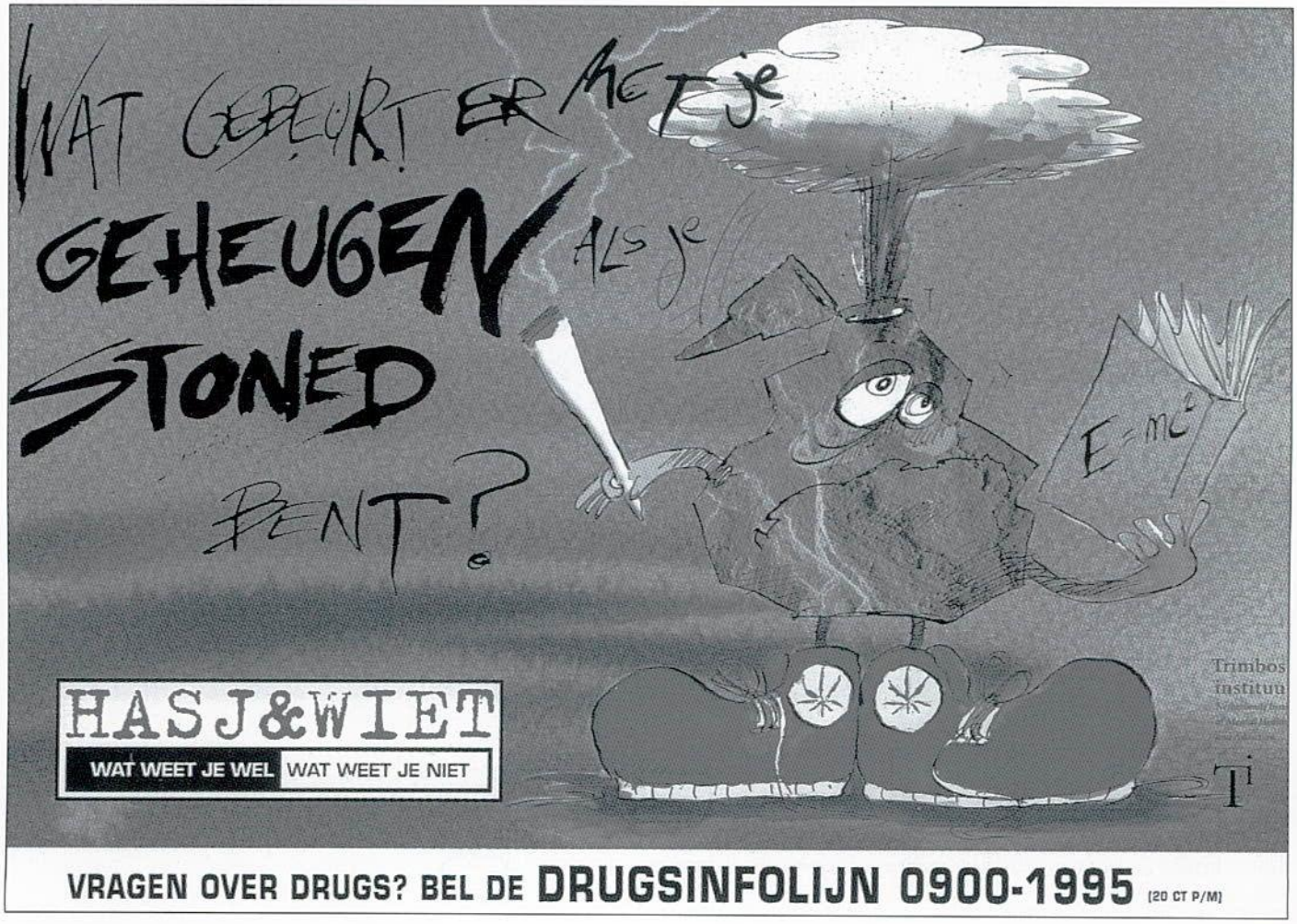

GEESTBEÏNVLOEDER

Een aantal jaren geleden kwam er op mijn bureau in Seedorf een dienstplichtig korporaal die mij vertelde dat zijn commandant van plan was zijn ouders te bellen, omdat hij betrapt was bij het roken van een joint.

Hij vroeg zich af of zijn commandant het recht had dat te doen. Op zich vond hij een mogelijk telefoontje naar zijn ouderlijk huis wel grappig, want zijn vader rookte al vanaf zijn 18e jaar af en toe een joint.

Een aantal malen heb ik dit verhaal aan leidinggevenden van middelbare leeftijd in de K.L. verteld. Bijna altijd werkte het als een eye-opener.
Ik vroeg hen dan of ze in hun familie of vriendenkring leeftijdgenoten kenden die softdrugs gebruikten.
Het antwoord was zelden: ja. Vaak hadden zij de indruk dat het gebruik zo rond de leeftijd van 25 jaar wel afgelopen zou zijn. Een genotmiddel sec voor de jeugd, maar eenmaal volwassen dan werd men wel wijzer.

In werkelijkheid wordt in alle lagen van onze bevolking softdrugs gebruikt en het gebruik is ook niet per defenitie leeftijdsgebonden. De vader van deze dienstplichtige had een florerend advocatenbureau.

Wellicht ligt daar de oorsprong van het nieuwe drugsbeleid. (Eénmaal waarschuwen, bij de tweede maal ontslag) Men is niet vertrouwd met deze materie in vergelijk met de oh zo vertrouwde alcohol.

Vele duizenden volwassen mannen en vrouwen in onze samenleving met grote gezins- en werkverantwoordelijkheden willen in hun vrije tijd nu en dan via een stickie een feestje in hun hoofd. Na de gezinsboodschappen bij A.H. op zaterdag halen ze nog even legaal een zakje weed in de coffeeshop.

Let wel, ook geestelijk verzorgers vinden het volstrekt onacceptabel dat militairen tijdens diensttijd met een door drugs of alcohol beïnvloede geest rondlopen en dragen dat ook uit.
Wat mij betreft mag het beleid in deze zelfs worden aangescherpt.

De hilariteit en tolerantie bij ochtend-alcoholkegels is in deze bedenkelijk te noemen in de krijgsmacht.
Natuurlijk heeft defensie het recht om te bepalen wat er ook in de avonden en weekends op de kazerne mag en niet mag. Een drugsverbod is op kazernes op zijn plaats.

Maar softdrugs gebruik in de huiselijke kring kan nu tot ontslag leiden. Het schept zeker duidelijkheid maar leidt mijns inziens teveel de aandacht af van de meest genuttigde geestbeïnvloeder onder ons: koning alcohol.

Jacques van de Blink, raadsman

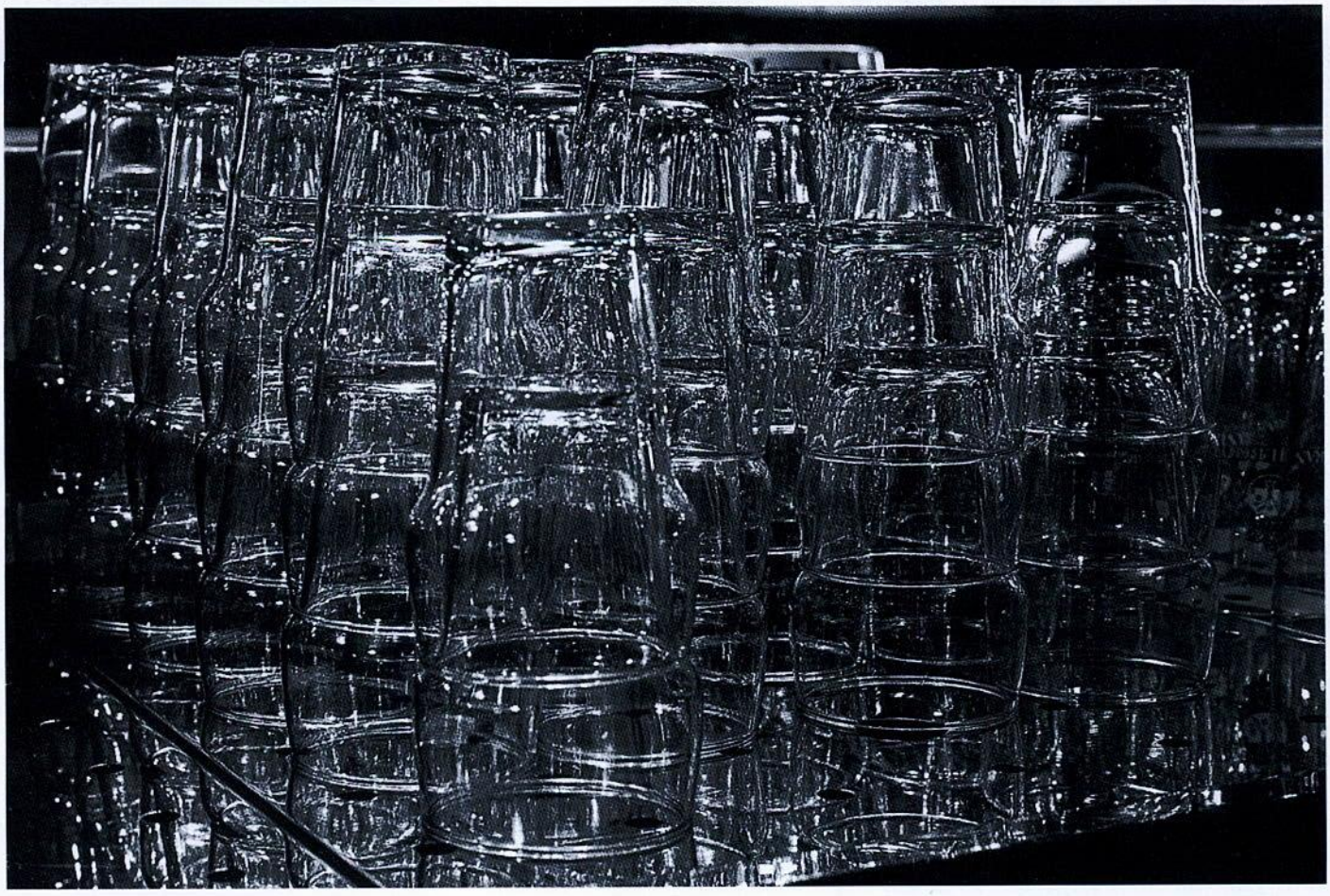

GENIET,

MAAR
DRINK
MET
MATE

STIVA

STIVA,
Stichting Verantwoord Alcoholgebruik,
Postbus 30223,
3001 DE Rotterdam,
Telefoon 010 - 4133811

OVERPLAATSINGEN RAADSLIEDEN

JOKE VAN STRAATEN

Sinds enkele maanden werk ik als raadsvrouw op de vliegbasis Woensdrecht. Vanuit Rotterdam is dat dagelijks ruim twee uur reizen. Omdat mijn woonsituatie ook een werksituatie is, zijn er geen plannen om richting Bergen op Zoom te verhuizen. Mijn partner en ik hebben er voor gekozen om kinderen op te vangen die in een crisissituatie verkeren. In samenwerking met de pleegcentrale nemen wij de zorg op ons voor enkele pleegkinderen. Zelf hebben we drie kinderen van wie er nog één thuis woont. De dagelijkse zorg voor de kinderen en het huis is de taak die mijn partner voornamelijk op zich neemt. Hij werkt voltijds thuis en ik buitenshuis. We hebben als het ware de traditionele rolpatronen opgedraaid. Moet kunnen, nietwaar.

Via de kinderen kwam ik in aanraking met het humanisme. Op de basisschool kregen de kinderen het vak humanistisch vormingsonderwijs. Zelf ben ik toen de cursus gaan volgen, zodat ik dit vak kon gaan geven. Na de cursus volgde ik de studie aan de Universiteit voor Humanistiek en de lerarenopleiding om een eerstegraads bevoegdheid voor het vak te gaan halen. In het verlengde van de lerarenopleiding ben ik les gaan geven aan de hogeschool in Rotterdam. Met deze ervaring ben ik gaan solliciteren bij het Humanistisch Vormingscentrum voor Militairen in Zeist. Na anderhalf jaar ben ik een belangrijk aspect van mijn opleiding voor raadsvrouw gaan missen, namelijk het voeren van tweegesprekken. Vandaar dat ik gekozen heb voor een eigen rayon. Op de vliegbasis kan ik mijn vormingswerkervaring van het Coornherthuis gebruiken. Naast de gesprekken met cliënten geef ik Gevo-lessen aan militairen die in opleiding zijn. Zodoende kan ik verschillende kanten van het beroep inzetten op het werk, waardoor ik het gevoel heb ook zelf het meest tot mijn recht te komen. Ik geloof dat ik wel op mijn plek ben bij de Luchtmacht.

KAREN JOACHIM

In februari startte ik, in Oirschot, mijn loopbaan bij Defensie. Als ex-opleider voelde ik me thuis bij het schoolbataljon en dacht, die lessen, die geef ik met gemak. Nou zo was het niet. De groepen waren groter dan voor mijn manier van werken goed was en de jongens eigenlijk ook en toch weer niet. Het duurde tot de zomervakantie voordat ik er echt schot in kreeg. Beroerde uitdrukking misschien, maar zo was het wel. Na de vakantie werden de groepen kleiner en heb ik wat noodbronnen aangeboord in mijn omgeving die mijn vaardigheden en kennis in de juiste richting stuurden. Het overige werk op de kazerne kreeg ondertussen ook steeds meer struktuur en daarmee houvast. Ondanks mijn "burgercontract" liep ik steeds vaker in een vlekjespak. Het aanbod om in het Coornherthuis te gaan werken na een jaar ervaring op de kazerne heb ik van harte aangepakt om meerdere redenen. Het werken in groepen maakt het meest gebruik van al mijn werk-en levenservaring; het is dichter bij huis; en het is de plek waarnaar ik gesolliciteerd had. Na vier jaar vrij ondernemerschap deed dat af en toe. En raadsvrouw bij Defensie was ook een goed tegenwicht voor een groeiende vraag naar mijn deskundigheid op het gebied van vrouwenwerk. Als Trainings-en adviesbureau verzorgde ik b.v. veel cursussen banen -en beroepenoriëntatie voor Vrouw en Wereldwinkels. Wat mij heel erg beviel tijdens de sollicitatiegesprekken was het gevoel weer dezelfde humanistische taal te spreken. Tijdens mijn opleiding aan het Humanistisch Opleidings Instituut ben ik gaan werken bij de Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs als pedagogisch didaktisch medewerkster. Maar nooit gedacht dat die ervaring ooit gebruikt zou worden voor jonge en soms oudere militairen. Dat vind ik één van de leuke dingen van het ouder en meer ervaren worden in dit werk. Het ontdekken waar bepaalde (levens)-keuzes ook nog goed voor blijken te zijn. Dus mijn wonen in een flat in een nieuwbouwwijk, in een woongroep, op een boot, in een officierskamer en met wie. Allemaal zinnig en nu o.a. in gebruik voor een Humanistisch Vormingscentrum voor militairen.

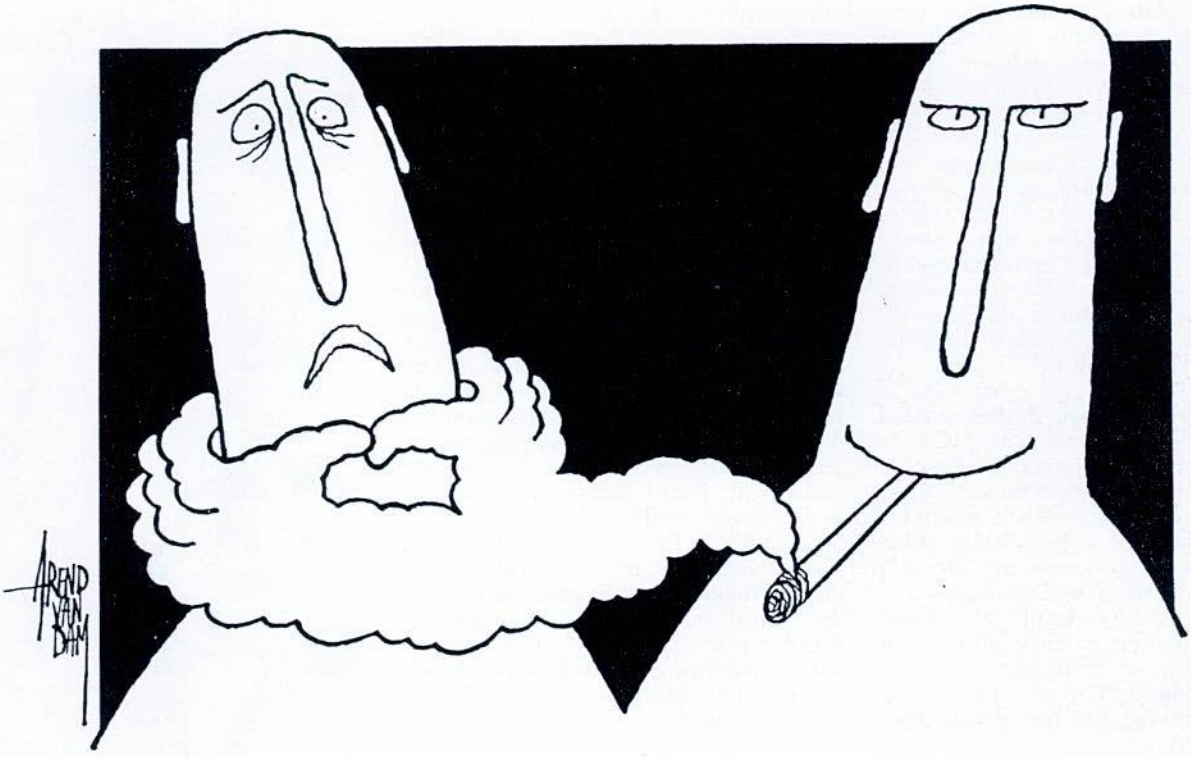

CANDY DULFER VEROVERT DE WERELD

Ze werd bekend als *de dochter van Hans Dulfer*, maakte daarna zelf furore als muzikante en is inmiddels niet meer weg te denken uit de Nederlandse muziekscene: Candy Dulfer. Haar meest recente plaat heet *For the love of you* en is met name in Japan een doorslaand succes. In de eerste weken na de release werden hier al meer dan 100.000 exemplaren verkocht. Hieronder kun je lezen hoe het allemaal zover gekomen is.

Candy Dulfer wordt op 19 december 1969 geboren in Amsterdam. Gestimuleerd door haar vader, de bekende jazzmusicus Hans Dulfer, begint ze op zevenjarige leeftijd saxofoon te studeren op een oud instrument van haar vader. Nog geen drie jaar later speelt ze al mee op één van zijn platensessies en wordt zo ontdekt door bandleidster Rosa King, bij wie ze de nodige podiumervaring opdoet. Nog tijdens haar middelbare schoolopleiding formeert Candy een eigen band - Funky Stuff - en begint door Nederland te touren.

Nog voordat ze een eerste plaat heeft uitgebracht, haalt Prince de saxofoniste naar Minneapolis en lanceert haar in de videoclip 'Partyman', met de historische woorden: *When I want sax, I call Candy*. Een spontane jamsessie met Dave Stewart (ex-Eurythmics) leidt vervolgens tot het opnemen van de filmmuziek voor 'De Kassière', een productie die in de rest van Europa bekend wordt onder de titel 'Lily was here'. Dat is ook de titel van de instrumentale hit die Candy Dulfer en Dave Stewart scoren.

Debuutalbum

Eén en ander betekent voor de Amsterdamse een fraaie opstap naar een succesvolle platencarrière. Van haar debuutalbum 'Saxuality' verkoopt ze wereldwijd ruim een miljoen exemplaren. Bovendien wordt de plaat genomineerd voor een Grammy Award.

Candy wordt door andere sterren benaderd en levert bijdragen aan albums van onder anderen Aretha Franklin, Patti LaBelle en The Time. Een tournee met Funky Stuff door Amerika wordt enthousiast ontvangen. Ze is te gast in befaamde tv-programma's als 'Saturday night live', 'The Arsenio Hall Show' en Jay Leno's 'Tonight Show'.

Ondertussen groeit ook de bekendheid in Europa. Pink Floyd vraagt Candy Dulfer voor een gastoptreden tijdens het gigantische Knebworth Festival. Voor 130.000 toeschouwers speelt ze enkele Pink Floyd-klassiekers mee, zoals 'Shine on you crazy diamond' en 'Money'. Ook Van Morrison laat geen gelegenheid voorbij gaan om Candy als gastsoliste bij zijn band te halen. Zelfs één van Candy's all-time favorieten, collega-saxofonist Maceo Parker, vraagt haar voor een bijdrage aan het album 'Live on planet Groove'.

Verre Oosten

Ondanks alle muzikale uitstapjes verschijnen in deze periode ook twee solo-albums van Candy Dulfer, 'Sax-a-go-go' en 'Big girl'. Ter ondersteuning van beide cd's tourt Funky Stuff maandenlang door het Verre Oosten. In Japan, Maleisië en Indonesië zijn de meeste zalen al ver vantevoren uitverkocht.
Terug in Europa tourt de band door Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Italië, Hongarije, Polen en Estland.
Nederland wordt voorlopig overgeslagen. Totdat in mei van dit jaar het vierde album, 'For the love of you', verschijnt. Wederom volgt een tournee door Europa, waarin Nederland in november eindelijk wordt aangedaan. Speciaal voor de nieuwe concertreeks wordt de bezetting van Funky Stuff wederom gewijzigd. Nieuwe krachten zijn toetsenist Jeroen Rietbergen, afkomstig uit de band van Ruth Jacott, en zangeres Berget Lewis (ex-Total Touch).
Wie Candy Dulfer binnenkort nog in actie wil zien, zal daarvoor een flinke reis moeten maken. In de maand december is de band namelijk op tournee in Engeland. Daarna volgt een pauze van enkele maanden, waarin (alweer) een nieuw album wordt opgenomen. Wordt vervolgd, ongetwijfeld.

Martin Groenewold

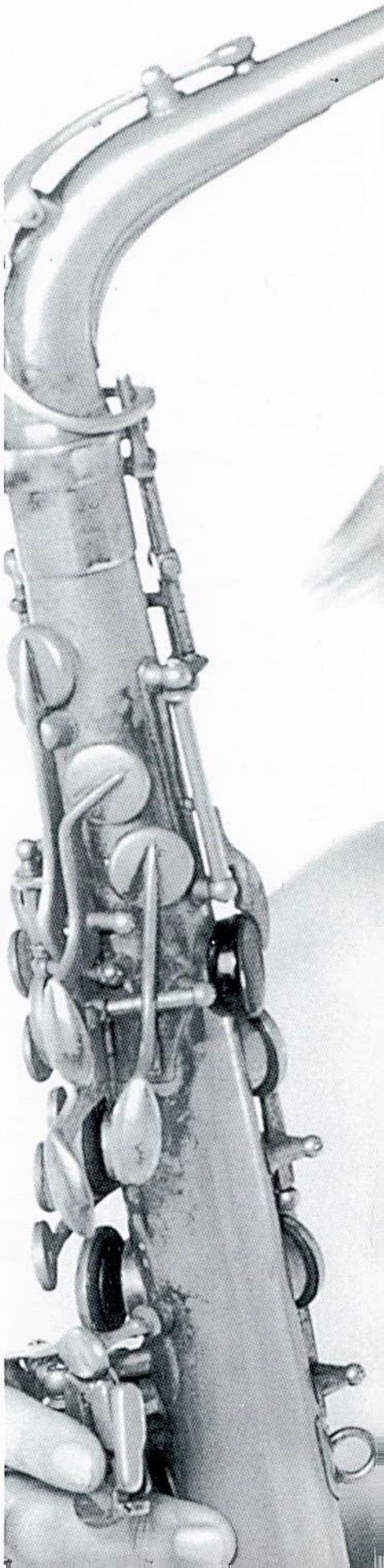

DOE MAAR EN DE ODE AAN DE 'NEDERWIET'

We leven in een tijd waarin alles (b)lijkt te kunnen. Vooral in Nederland is het gebruiken van softdrugs bijvoorbeeld iets heel normaals. Althans, dat vinden wij Nederlanders zelf. Eigenlijk is er in ons land nooit echt moeilijk of geheimzinnig gedaan over softdrugs. Al sinds de jaren zestig wordt er zeer openlijk over gezongen, met als hoogtepunten het vrijwel complete oeuvre van Herman Brood en het bekende 'Nederwiet' van Doe Maar, een exacte handleiding voor de thuiskweker. Over dat laatste nummer gaat onderstaand verhaal.

Het idee was om hèt Nederlandse reggae-nummer te schrijven, zei Doe Maar-toetsenist Ernst Jansz in 1982 in een interview. *En ja, reggae, echte reggae uit Jamaica, dat gaat vooral om de inhoud. Over derde wereldproblemen, over godsdienstige dingen, of over wiet. Nou ja, als Nederlander vallen de eerste twee onderwerpen al snel af. En dus gaat hét Nederlandstalige reggae-nummer over Nederwiet.*

Doe Maar liep hiermee natuurlijk niet echt voorop. The Beatles, de Stones, Chuck Berry, James Brown, alle groten uit de muziekgeschiedenis hebben wel over drugs gezongen. Soms om te shockeren, maar ook regelmatig uit een soort 'verheerlijking'. The Beatles hebben bijvoorbeeld nooit onder stoelen of banken gestoken dat ze drugs gebruikten en daaruit veel inspiratie haalden.
Of de Doe Maar-leden zelf drugs gebruikten, is nooit officieel bekend geworden. Natuurlijk werd er in de kleedkamer wel geblowed - waarop zou het lied 'Nederwiet' anders gebaseerd zijn - maar in het openbaar is dat nooit toegegeven. Afgezien van al die keren dat 'Nederwiet' live werd gespeeld, heeft Doe Maar nooit reclame willen maken voor het gebruik van softdrugs.
Onze fans waren vaak nog ontzettend jong, zei Ernst Jansz in 1994. *Weliswaar waren zij nooit onze doelgroep, maar we hadden wel met deze situatie te maken. Het betekende dat we heel goed moesten uitkijken bij alles wat we deden. Onze fans namen alles van ons aan, soms bij het gevaarlijke af.*

Na de ode aan de Nederwiet distantieerde Doe Maar zich op de elpee '4US' uit 1983 van het gebruik van harddrugs. Niet op een bepaald subtiele manier, maar in elk geval wel duidelijk: 'heroïne is een vloek', is nog de meest fatsoenlijke zin uit de tekst. *We wilden duidelijk maken dat soft- en harddrugs niet op één lijn liggen. Heroïne kan je leven, en dat van anderen, volledig kapot maken.*

Herman Brood

De al genoemde Herman Brood is natuurlijk dé nationale junk van Nederland. Zijn drugsgebruik is door de

jaren heen verworden tot een soort handelsmerk. In interviews komt hij hiervoor dan ook openlijk uit. *Drugs horen bij mijn dagelijks leven*, aldus Brood. *Ze maken me creatief en zorgen voor een open geest. Ik zal echter nooit iemand aanmoedigen om drugs te nemen, want de verslaving duurt je leven lang.*

Afkicken heeft geen zin, zegt Brood. *Ik heb het ook nooit gewild, moet ik zeggen. Drugs, zo'n beetje alle soorten die je kunt bedenken, hebben van me gemaakt wie ik ben. Een gezegend wrak, noem ik mezelf. Een wrak ja, door de drugs. Maar gezegend met een boel talent.*

Martin Groenewold

Tekstgedeelte van 'Nederwiet' (Doe Maar):

De blaadjes, daar krijg je hoofdpijn van
De blaadjes, daarvan krijg je een betonnen hoofd
Dus, die blaadjes die gooien we weg
En we roken alleen de hoesjes van de zaadjes
En/of, en/of de bloemetjes
En daarvan krijg je geen betonnen hoofd
En daarvan word je niet draaierig
Maar daarvan word je zo high
als een Vlaamse Papegaai

Dat is onze eigen, wiedewiedewiet
Ja, ja, Nederwiet
Nederwiet
Daarvoor hoeft niemand
in verre vreemde landen
in de bak te zitten
Nederwiet

VAN
BEROEP
?

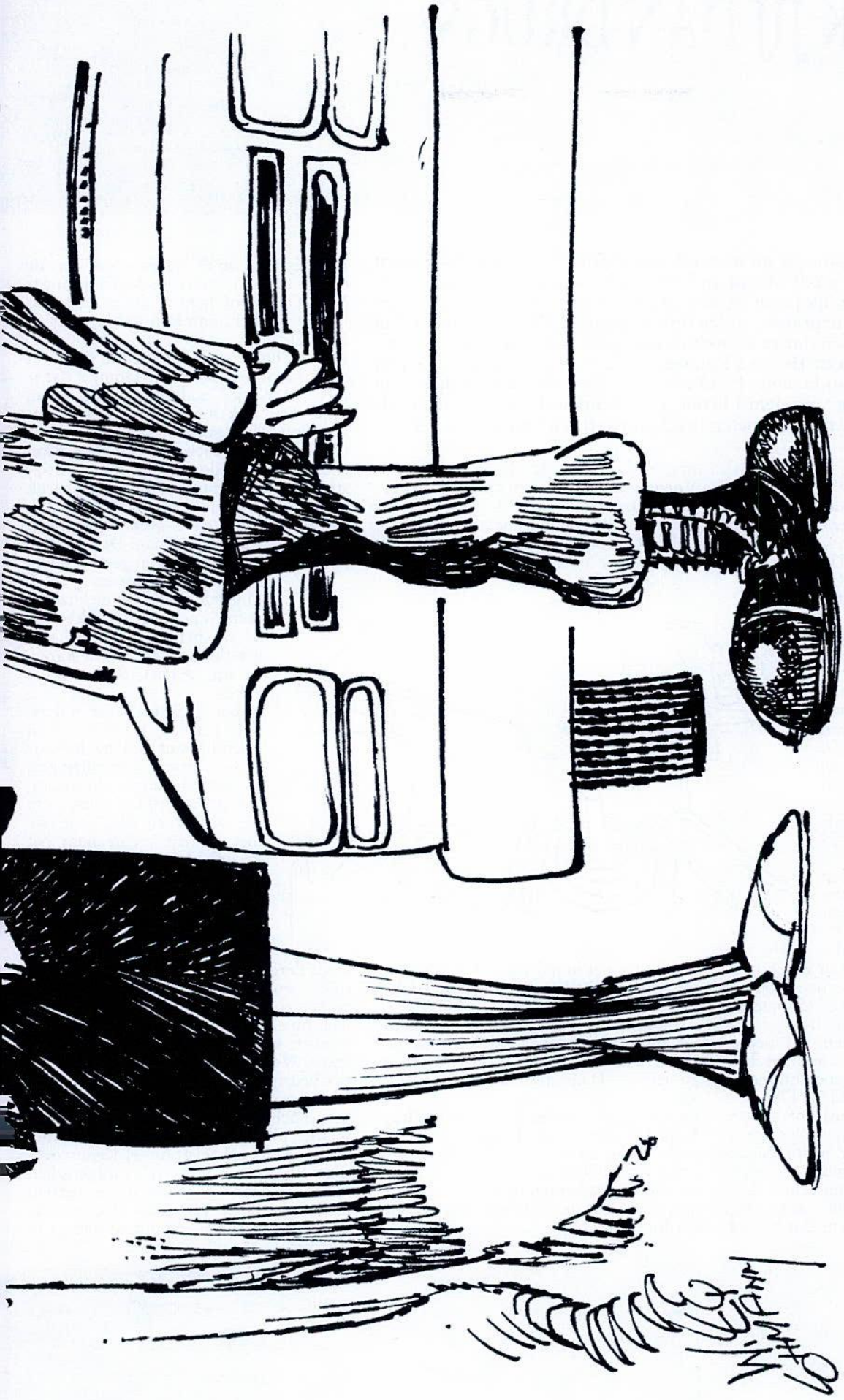

GEBRUIK JIJ DAN DRUGS?

Kun je binnen de Krijgsmacht momenteel nog zonder risico openlijk praten over drugsgebruik van jezelf of van anderen? Is het duidelijk wat de consequenties zijn als je openlijk praat of schrijft over deze thematiek? Veel mensen zijn wel bereid om te praten, willen ook wel in de EGO staan, maar dan zonder het risico te lopen dat ze er op hun werkplek last mee krijgen. Zoals al eerder bleek rondom de thema's Relaties op de werkplek (Jaarboekje) en Vrouwen binnen de Landmacht (EGO oktober) kiest een meerderheid van de geïnterviewden voor anoniem blijven. Het stemt wel tot nadenken, als werknemers zichzelf menen te moeten beschermen tegen hun werkgever.

Toine, BBT-er 22 jaar

Toen mijn moeder hoorde dat ik naar jou ging om te praten over drugs schrok ze zich dood.
"GEBRUIK JIJ DAN DRUGS?"
Ze kon het niet geloven. "Ik merk daar nooit iets van. Hoe kun je dat nu doen, je vergooit je toekomst. Weten ze het in de dienst? Wanneer ben je ermee begonnen?"
God, wat vond ik mezelf stom om er tegen haar over te beginnen. Er was geen doorkomen meer aan. Zo wil ze weten wat jij ervan vindt. En ze gaf me een boekje dat ze in 1971 gekregen had. JEUGD ONDER DRUG. Ik heb er even in zitten bladeren. Er is geen doorkomen aan. Wat een geneuzel zeg. Ik heb wat zinnen aangestreept. Wat vind je hiervan:
Wat zijn drugs? Onder drugs dient men te verstaan geneesmiddelen (denk aan onze woorden drogerijen, drogisterij, drogeren en de engelse woorden drug-fever, drugstore).
En: Geneesmiddelen dienen, wil men er baat bij vinden, te worden voorgeschreven door een arts, het geneesmiddel is bij de arts in veilige handen. Elke stof welke men op eigen houtje of zonder toezicht gebruikt tot lichaamlijk of geestelijk welzijn, verdient een juiste toepassing. Gevaarlijke geneesmiddelen, zeker verslavende, blijven daarom achter slot.
Ik had na de eerste pagina's al genoeg. Dan staat er ook nog ergens dat het een objectief boekje is. Nou mooi niet. Volgens mij zijn het een aantal anti-figuren die tegen alle leuke dingen in de wereld zijn. Het zou me niet verbazen als ze ook zo'n boekje op de markt gebracht hebben over alcohol, gokken en neuken.

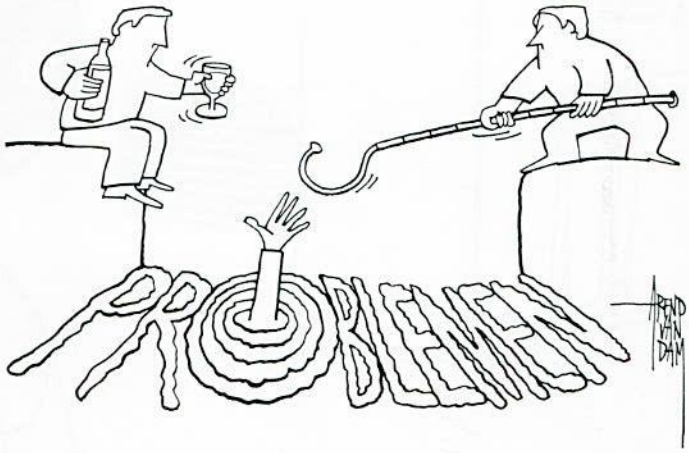

Aan mij is het in ieder geval niet besteed dit soort gepreek van objectieve onderzoeken.
Trouwens het boekje ziet er als nieuw uit dus mijn moeder zal het ook wel nooit helemaal gelezen hebben. Wat een zinnen zeg. Daar alleen krijg je al wanen van.
De titel is wel aardig. Jeugd onder drug. Vast een schrijffout. Jeugd onder druk bedoelen ze zeker.
Druk van ouders, druk van familie, druk van de maatschappij, druk van de sergeant, druk van de buitenwereld. Je moet verdorie alles.
Dat begint al op de lagere school met de CITO toets. Jammer toch dat je maar MAVO niveau hebt. Kun je niet wat harder werken, dan kun je nog naar de HAVO.
Of.... ik had van mijn petekind toch wat meer karakter verwacht. Jammer dat je niet naar de onderofficiersopleiding kunt. Dat leek mij vroeger al wel wat voor jou. Altijd soldaatje spelen.
Of...Je moet nu toch echt een vaste baan gaan zoeken, anders heb je op je veertigste nog steeds minimumloon. De druk van de sergeant: je moet dit, je moet dat. En u weer dat gedoe over die gedragscode over wat je niet mag. Druk, druk, druk en je hebt vaak geen reet te doen.
Kijk ik gebruik drugs.
Door de weeks op de kazerne soft. Super soft en alleen als ik vrij ben, want ik wil niet gepakt worden. Op de kazerne zijn ze heel scherp op die zaken.
In het weekend is het anders, dan gebruik ik pillen. Een vriendje van mij haalt voor de hele groep. Van pillen kun je gewoon langer doorgaan. Als ik op vrijdag thuis kom eet ik wat en dan gaan we met de hele meute naar het zwembad. Vlak voordat we daar weg gaan slikken we iets. Dan gaan we naar een bruine kroeg bij ons in het dorp. En om een uur of twee gaan we met een taxi naar de stad. Eerder deden we dat met de auto, maar een van ons stond vlak voor de zomer zomaar op zijn kop in de sloot. Met moeite hebben we ze er alle vijf uit kunnen krijgen. Dat doen we dus niet meer. We hebben een afspraak met het taxibedrijf en die komt met een busje. Kunnen we allemaal in. Dan is het de hele nacht dansen. Soms proberen we nieuwe pillen, maar daar heb ik het niet zo op. Er is zoveel rommel tegenwoordig. Om een uur of zeven 's morgens heb ik het wel gehad en ga met de eerste trein naar huis. Slaap een groot deel van de dag. 's Avonds om een uur of tien ga ik

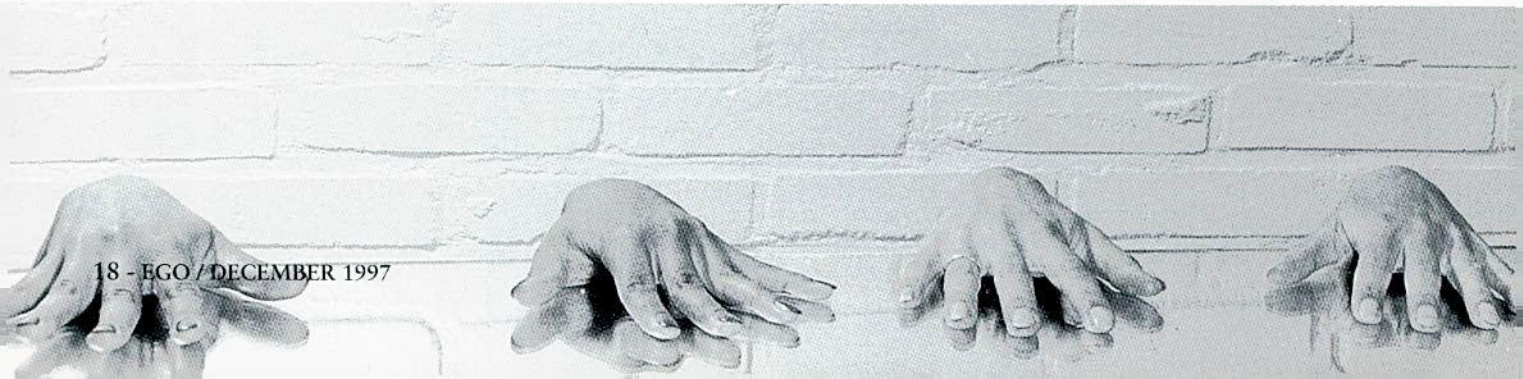

weer leven. Als het even kan gaan we dan met de laatste trein of bus naar een dorp zo'n 25 km. hier vandaan. Daar hebben ze een prima disco. Dat is een tent waar ze verschillende zalen hebben met verschillende muziek: house, hardcore, jaren zestig, van alles door elkaar, pop en nedertalig. Echt een goeie tent. Je betaalt vijfentwintig gulden entree en dan kan je het gebouw door, mag in iedere zaal. Soms heb ik zin om te praten en jaren zestig muziek. Dan gebruik ik stuf. Andere keren wil ik alle frustratie kwijt, bijvoorbeeld als een grietje je heeft laten zitten. Dan koop ik wel eens extra pillen zodat ik met housen helemaal uit mijn dak kan gaan. Dat is wel gaaf.

's Zondags lig ik in bed tot een uur of drie. Om vier uur komen mijn broers en zussen met de kinderen en eten we samen. Om acht uur ga ik op de trein naar de kazerne. Vaak ben ik helemaal alleen op de kamer en dan drink ik een pilsje en rook een joint. Niet te veel en met de ramen open. Trouwens als je een beetje een gave sergeant hebt rookt die mee. Ik ben nog nooit gelubt. Trouwens waarom ook, niemand heeft last van me.

Maandagmorgen sta ik heus weer overeind hoor.

Patrick, vader van een 25-jarige militair

Ik hoorde bij toeval mijn zoon met een kameraad over pillen praten. Nu is hij natuurlijk al lang volwassen, maar dat beviel me niet echt. Hij woont door de week op de kazerne, maar in het weekend is hij hier. Dan gelden mijn regels. Toen die vriend weg was heb ik gevraagd wat dat voor pillen waren. Daar deed hij wat nonchelant over. Dat maakte me pissig. Ik heb die jongen niet grootgebracht om hem naar de bliksem te zien gaan. Tja en toen kregen we bonje. Ik was ouderwets. Wist niet waar ik het over had. Dronk toch zelf ook regelmatig een pilsje,dat was hetzelfde volgens hem. Het was dat mijn vrouw zich er mee ging bemoeien anders had ik hem zo de deur uitgezet. Beroepsmilitair en dan pillen slikken. Bij mij wil dat er niet in. Mijn vrouw is wat tactischer en heeft hem later gevraagd wat hij slikt. Wat het voor effect heeft. Of het lekker is. Wanneer hij slikt en noem maar op. Volgens zijn zeggen slikt hij alleen op zaterdagavond. Gewoon voor de kick en om makkelijker in contact te komen met meisjes. Nou dat zal wel wat zijn in zo'n house tent. Ik moet er niks van hebben. Maar ja, ik zei het al hij is volwassen.

BREDE INZETBAARHEID....

Kristin, 23 jaar BBT-er, zwanger

Ik rook al sinds mijn dertiende. Dat heb ik op de keuring niet gezegd. Jawel dat ik sigaretten rookte, maar niet dat ik stuff gebruikte. Pillen en zo heb ik nooit gedaan. Wel een keer paddo's. Dat doe ik nooit weer. Daar word je helemaal gek van zeg. Dat is behoorlijk link. Ik wilde gaan vliegen. Twee mensen hebben me vast moeten houden en eentje is op me komen zitten. Nee, dat doe ik nooit weer. Laatst was er bij ons in het peloton weer iemand die paddo's had. Daar is gemakkelijk aan te komen, maar ikdoe niet meer mee. Trouwens nu ik zwanger ben gebruik ik ook geen wiet meer. Volgens mij is dat niet goed voor het kind. Ik vind het wel lastig hoor. In mijn vriendenkring gebruikt iedereen in het weekend. Ik voel me dan echt zo'n trutje, zo'n Anita. Volgens mijn moeder moet ik ook stoppen met roken. Ze gaf me een foldertje over hoe kinderen eruit gaan zien als je rookt. En ze beweert dat je je kind verslaafd maakt aan roken. Ik moet nog twee weken op de kazerne blijven en dan heb ik zwangerschapsverlof. Onwijs gaaf. Maar ik ben wel bang dat me me dan vaak verveel en ik gebruik als ik me verveel. Mijn vriend gebruikt niet. Hij vindt het stom dat ik dat wel deed.

Stephan, 22 jaar, BBT-er

Weet je, mensen denken dat wij excuses nodig hebben om te gebruiken. Dat is achterhaald. Mijn vader heeft toch ook geen excuus nodig als hij om half zeven uit de zaak komt en een whisky neemt voor het diner. Hij doet dat volgens mij al zijn hele leven. Nou ik vind het fijn om wat stuff te gebruiken als ik vrij ben. Natuurlijk doe ik dat niet meer op de kazerne. Met al die rare ideeën van tegenwoordig. Gelukkig hebben we hier op een paar kilometer afstand van de kazerne een goede tent waar je tegen normale prijzen wat kan kopen. Dat zijn geen uitbuiters. Je kan eigenlijk zeggen dat ik mijn voorraad nu daar heb in plaats van in mijn kast. Weet je van stuff krijg je een heel goed gevoel. De werkelijkheid wordt net iets mooier. Er verandert niets, maar je ziet het allemaal wat rooskleuriger in. Ik heb een vaste soort, maar soms gebruik ik wat anders. Bijvoorbeeld als ik voor een

test zit of een pittige oefening voor de boeg heb. Van een soort ga ik helder en razend-snel denken. Van de ander word ik wat sloom. Ik koop wat bij mijn stemming past. Soms gebruik ik samen met alcohol. Moet je oppassen met de combinatie. Zo kan ik niet tegen bier en stuff. Maar gin-jus gaat prima samen. Een van mijn maten wordt al ziek van de gedachte. Die gebruikt so wie so geen stuff. Hij drinkt, drinkt veel. Heel veel. Hoewel hij wel op de kazerne aan zijn trekken kan komen, gaat hij vaak met mij mee. Goeie sfeer vindt ie. Dat is ook zo. Je bent even weg van de supermannen met hun sterke verhalen. Even in je eigen wereld. Ik heb geen excuus om te gebruiken. Ik doe het en geniet er van zoals anderen van een goede whisky.

Norbert, 25 jaar, BOT-er

Ik ben gaan gebruiken sinds ik in dienst ben. Gewoon om mee te doen. En uit verveling denk ik. Na de opleiding werd ik geplaatst bij een onderdeel waar je werkelijk niets, maar dan ook helemaal niets te doen had. We maakten er in begin bijna ruzie over wie een bepaalde rit mocht doen. Op een keer zaten wat maten te smoezen en daar ben ik bij gaan zitten. En zo kwam van het een het ander. We hebben een periode gehad dat we al bij het opstaan een stickie rookten. Soms gebruikten we een stuk of drie op een dag. En dan 's avonds nog. Met wat bier, goeie muziek. Tijdens een wachtdienst ontdekte de korporaal dat we "stonken". Hij wilde weten wat we gebruikten en is het toen ook gaan proberen. Ik rook nu alleen in het weekend nog. Ik heb een vriendin en we hebben plannen om te gaan trouwen. Ik kan mijn baan niet op het spel zetten. Heb nu een ander dienstvak en hier gebruikt, denk ik, niemand.

John, 32 jaar, BOT-er

Als dienstplichtige ben ik voor het eerst in aanraking gekomen met alles wat God verboden heeft. Drank, drugs en vrouwen. Ik kom uit een hele kleine gemeenschap waar alles en iedereen elkaar controleerde. Mijn eerste pilsje heb ik in dienst gedronken. Mijn eerste sigaret tijdens de eerste week in opleiding. In de week van de eindoefening had er iemand pillen bij zich waardoor je energie kreeg. Die heb ik ook gebruikt. Een soort speed. Ik ging als een trein. Daarna werd ik in het buitenland geplaatst en kwam in een club die stuff gebruikte. Op iedere hoek van de straat was het te krijgen. Ik heb het voordeel dat ik er niet als een junk uitzie. Ik ben ook niet verslaafd. Ik zorg voor goede voeding, train iedere dag en rook gemiddeld drie joints per week. Gebruik vitaminepreparaten en heel soms als er een zware oefening is gebruik ik pillen. Maar dat is niet echt goed voor je lijf. Ik vind die heisa over drugs behoorlijk overtrokken. Iedere generaal die graag een borrel lust wordt toch ook niet als alcoholist gezien. Als hij in onze tijd was opgegroeid zou hij op zijn minst wel eens pillen gebruiken om door te kunnen gaan.

Arjen, 45 jaar, BOT-er

Ik heb tot een half jaar geleden een peloton gehad dat stijf stond van de stuff. En ik kon er niets tegen doen. Ja naar de KMar gaan, maar dat lost niets op vind ik. Gek werd ik er van. Met de sportinstructeur ben ik gaan kijken hoe we dat op konden lossen. En we hebben het merendeel nu zover dat ze sporten in plaats van roken. Wat ze in het weekend doen weet ik niet. Maar hier gaat het goed. De meesten hebben nu een prima conditie. We organiseren regelmatig wedstrijden. Van de zomer zwemmen. Dan weer eens voetbal. We hebben een badmintoncompetitie in de avond. En het krachthok is nu de hele dag en avond open. Een paar mannen zijn geïnstrueerd voor het krachthok, want je kan de sportinstructeurs moeilijk alle avonden laten werken. Zelf ben ik door de week binnen. Behalve op woensdag. Thuis vinden ze dat niet leuk, want ik woon op 25 km. van mijn onderdeel. En ik heb moeten praten als brugman om een kamer te krijgen voor de avonden dat ik binnen ben. Grappen als een slechte relatie en noem maar op. En het kostenplaatje. Ik word daar kotsziek van. Bij alles: kostenplaatje. Nu het weer tegen de winter loopt is er gezeur over electriciteitskosten, verwarming. Ik heb kunnen laten regelen dat licht e.d. niet automatisch afgeschakeld worden. Alle verantwoordelijkheid halen ze weg bij mensen. Zo van jongeren van tegenwoordig laten het licht branden, doen de deuren niet achter hun gat dicht en meer van die dingen. Nee dan gaan we de jongeren niet bijbrengen dat ze het licht uit moeten doen en de deur dicht. Nee dan huren we een bewakingsdienst in die controleert en zelf doet. En we sluiten alles om zes uur af. Ik heb een paar mannen die graag computeren. Hebben op hun kamer prachtige spullen staan, ze zitten vaak tot 's avonds laat achter de computers. Kreeg ik de vraag of ik me wel realiseerde dat dat invloed had op de energierekening. Nieuwe commandant, nieuwe regel, ze mogen hun kamer niet afsluiten omdat er geïnspecteerd moet worden, want hij had van zijn voorganger gehoord dan mijn mannen niet vies waren van een joint. Dat kan niet, vind ik, dus er achter aan. Uitzoeken welke joker de voorschriften weer eens verkeerd heeft gelezen. Natuurlijk, het komt allemaal wel weer in orde, maar de lol gaat er zo wel af. Een hulpverlener zei eens tegen mij dat hij veel respect had voor de wijze waarop ik met mijn peloton omging. Hoe ik dat toch had gedaan. Toen ik hem voorstelde ook eens een avond binnen te zijn en met de mannen te praten had hij een hoop gelul over druk en vakliteratuur. Weet je wat het probleem is, mensen waar je vroeger op terug kon vallen zoals de gv-er of de dokter. Je ziet ze niet meer op de kazerne. Ja, van acht tot vijf. Maar verder. Jonge mensen die nu in dienst komen zijn niet echt anders dan pak weg dertig jaar geleden. Ze willen werken, aktie, spanning, avontuur en bovenal serieus genomen worden. En daar ligt voor ons

als kaderleden een behoorlijke taak. En verder moeten we niet te spichtig doen over een stickie roken op de kamer. Ik drink voordat ik naar mijn mandje ga een paar pilsjes. Het verschil is niet zo groot denk ik.

Theo, 26 jaar, BBT-er

Ik gebruik vitaminen en spierversterkers in het krachthok. Kwam iemand mij vertellen dat dat hetzelfde effect heeft als drugs. Mijn bek viel open. Ik drugs gebruiken? Kom nou. Ik drink een pilsje, rook tijdens bivakken een sigaretje en mijn verslaving zit in het krachthok. Ik moet iedere dag een uur of twee trainen, anders voel ik me niet goed. Maar drugs gebruiken, wat een flauwekul zeg.

Micheron, 24 jaar, BBT-er

Tijdens mijn uitzending naar Cambodja ontdekte ik dat je hasj in blokken op de markt kan kopen. Ik ben een beetje bang voor de effecten op mijn lichaam. Dus ik gebruik niet. Maar ik drink ook geen alcohol en rook ook niet. Saai volgens mijn buddy, maar dat zal me worst wezen. Ik doe niet mee aan die flauwekul. Je zal met iemand op patrouille zijn die gebruikt. De situatie is op zich al geestverruimend, daar heb je geen middelen bij nodig. Maar dat weet toch iedereen. En het gezeur erover. Ik vind het stom als je gebruikt, maar dat vind ik ook van vitamine-preparaten en spierversterkers. Het is allemaal zooi.

Geert, 32 jaar, BOT-er

Tijdens de uitzending, ik was in Cambodja en ex-Joego, waren er mannen die gebruikten. Een collega ging een van de eerste weken al de mist in. We gingen naar Thai-massage en hij aan de pils en stuff omdat hij geen vreemde vrouw aan zijn lijf wilde. Kijk bijThai-massage gebeurde niets anders dan een lekkere massage. Maar hij flipte helemaal. We hebben hem min of meer stiekem het kamp ingesmokkeld en 's avonds bij de briefing een smoes voor hem verzonnen. Toen hij bij was hebben we hem goed aan zijn verstand gepeuterd dat hij dit soort dingen niet moest flikken. Wat een zak zeg. Het hele half jaar hebben we hem in de gaten gehouden. In Nederland was hij zelfs van de drank af.En dat is hij nog steeds. Ik ken wel mensen die in de weekenden gebruiken, ook bij ons in het peloton. Vooral als we langere tijd weg zijn. Dan moeten sommigen ook wel veel wachten, er is geen werk. Ik vind het niet handig, maar kan me er wel wat bij voorstellen. Anderen gebruiken in de weekenden. Volgens mij gaat het wel over als ze een meisje krijgen. Toen ik begin twintig was draaide ik mijn hand niet om voor 25-30 pilsjes. Nu drink ik alleen met visites. Het gaat wel over.

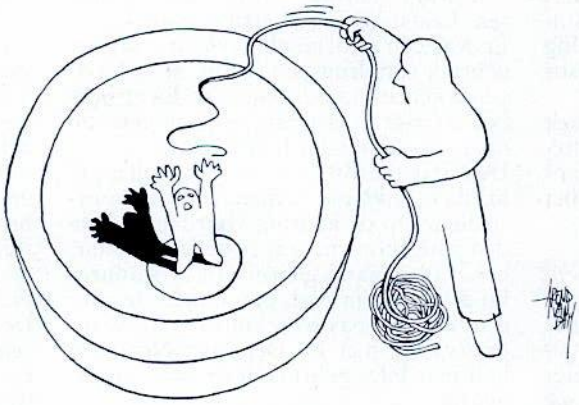

Tom, 50 jaar, BOT-er

Ik vind deze tijd moeilijk. Volgens mijn dokter ben ik verslaafd. Ik denk van niet, maar hij is van mening dat ik moet stoppen met drinken. Wat drink ik? Paar pilsjes na het werk. En 's avonds wat whisky. Anders moet je er s'nachts zo vaak uit. Weet je, ik slaap binnen. Zit vaak alleen in het verblijf, TV aan en een drankje. Ongemerkt neem je er gauw vijf soms zes. Maar in het weekend thuis drink ik amper. Ja, voor het eten en slaapmutsjes. Maar als het moet kan ik het ook laten staan hoor.

Etty, moeder van een 20-jarige BBT-er

Mijn zoon zit nu gelukkig in dienst. Hij heeft zijn HAVO uiteindelijk toch nog gehaald. Ik had er een zwaar hoofd in want hij had de verkeerde vrienden. Al sinds zijn vijftiende rookte hij. Ik dacht sigaretten. Ik nam iedere week twee pakjes shag voor hem mee. Tot ik zijn kamer weer eens ging uitmesten en iets bruins in zilverpapier vond. Zonder blikken of blozen vertelde hij dat hij blowde. Ik schrok me dood. Wist niet met wie ik er over moest praten. In de bibliotheek ben ik er boeken over gaan halen. En ik heb er met de huisarts over gesproken. Die vertelde zelf ook wel eens een stickie gerookt te hebben. Hij trok de lijn door naar bier en andere genotmiddelen. Het griezelige is er voor mij toen wel afgegaan, maar toch. Nu mijn zoon in dienst zit, zal hij wel niet zoveel tijd hebben voor dat soort dingen. Ik hoop in ieder geval dat hij zo hard moet trainen en werken dat hij er geen tijd voor heeft.

Opgetekend door
Klazien van Brandwijk-Wiltjer

TELEFOONGESPREK

"Ja, Oma, ik heb het gehoord, van die BBT-ers die aan de drugs zouden zijn. Nee, daar zullen ze bij Defensie niet blij mee zijn, dat dat in de krant staat. Maar, waar hebben we het nu eigenlijk over?"

Een paar jaar geleden werd er besloten, dat de dienstplicht zou worden afgeschaft. En, in plaats van al die dienstplichtige soldaten kwamen er BBT-ers. Beroeps Bepaalde Tijd.
Voor een periode van 2,5 jaar kunnen zij (volgens de reclame) de baan van hun leven krijgen. Daarna nog eventueel verlenging, en in ieder geval de mogelijkheid om te studeren. Zodat ze, wanneer ze na hun contract weer op straat staan, meerwaarde hebben. Dat dat bijna niet gebeurt, dat studeren, dat was wel te verwachten. Ten eerste zijn het niet de studie-bolletjes die bij Defensie solliciteren. En verder heeft de gemiddelde soldaat het veel te druk met op oefening gaan. Kun je je voorstellen, je cursus mee in een pub-tentje?
En dan, terwijl de regen op je tentdoek druipt, met een zaklantaarn, de schriftelijke cursus beveiliging in je hoofd pompen? Maar goed, daar hadden we het niet over.

Ik wist niet zo goed, wat ik moest doen, met mijn schooldiploma. En, het leger leek me toen wel wat. Tot nu toe is alles ook precies zo uitgekomen, als ik gedacht had. Alleen, met het studeren lukt het niet. Of we zijn op oefening, of we zijn druk aan het voorbereiden voor een oefening. En, dan heb ik na al die drukte echt geen zin om nog boven de studieboeken te hangen. Dan zit ik liever op mijn kamer, languit voor de t.v. Ik heb dat ook verdiend, vind ik.

Nee, we hadden het over die drugs. Nou, laat ik eerst zeggen, dat ik zelf niet zo'n voorstander ben van drugs, of van alcohol. En, over alcohol kan ik ook nog wel wat vertellen. En, dan heb ik het niet over BBT-ers.
Nou, die BBT-ers komen meestal van school. En, wanneer je zou gaan praten op school, dan weten ze daar, dat er best wel drugs gebruikt worden door jongeren. Laatst las ik een artikel in de krant. Er was een onderzoek geweest naar het gebruik van drugs, en één op de vijf jongeren gebruikte wel eens wat. En ze hebben daar geen last van, ze gaan gewoon naar school of naar hun werk.
Dus, dat die BBT-ers drugs zouden gebruiken, lijkt me toch redelijk te voorspellen. Op de keuring voordat ze worden aangenomen, vragen ze er wel naar, hoor, of iemand gebruikt. En, wanneer hij of zij dan ja zegt, dan mogen ze over een half jaar pas weer solliciteren. Want drugs mag niet bij Defensie. Nou, een half jaar later gebruiken ze dan natuurlijk niet.
Dat de groep jongeren waar de BBT-er uit geworven wordt, drugs gebruikt, dat had iedereen wel kunnen weten.
Ik heb het gewoon over soft-drugs, Oma. Want laat ik over een ding duidelijk zijn: ik vind dat we geen hard-drugs in het leger moeten tolereren.
Wanneer mensen afhankelijk zijn van geest-verruimende middelen, dan is dat gewoon slecht. Dat kunnen we niet gebruiken. Ik heb het dus over die jongen, dat meisje, dat wel eens een keer blowt.

Bij mij in de groep zijn ook mensen die wel eens gebruiken. Ik niet. Ik ben dat niet gewend, ik deed dat nooit. Er zijn wel mensen die hier voor het eerst drugs proberen. Maar er zijn er ook die voor het eerst hier een sigaret op steken. Of voor het eerst van hun leven chili-concarne eten.

En, wanneer je het niet lekker vindt, dan stop je er weer mee, lijkt mij.
Toen er nog dienstplichtigen waren, werden er ook drugs gebruikt. Alleen keken ze toen veel meer of iemand zijn werk wel deed of niet. En die soldaten die hun werk slecht deden en drugs gebruikten, die konden meestal Defensie wel verlaten. Trouwens, dat wilden ze maar wat graag, want het was toen nog dienstplicht.
Deze BBT-ers hebben er zelf voor gekozen, dus die willen helemaal niet weg. En de meeste van deze BBT-ers doen hun werk gewoon goed.
Die gaan ervan uit dat je in het weekeinde gewoon mag doen wat je zelf wil, wanneer je maandagochtend gewoon weer spik-en-span op appel staat. En, dat doen ze bijna allemaal. Helder, verzorgd, en vol energie om er weer tegenaan te gaan.
Trouwens, wat is daar nu op tegen? Ik bedoel, iemand die oproepbaar is in een weekeinde, zoals de weekend-dokter, die zal zeker niets drinken. Die begrijpt ook wel dat dat niet kan. Maar, wanneer de beste man jarig is, en geen dienst heeft, mag hij dan ook geen pilsje pakken? En, voor veel jongeren, is dat ongeveer hetzelfde als een blowtje. Wanneer ze moeten werken, dan niet, en wanneer ze vrij zijn, dan wel. Ze staan toch niet 24 uur per dag, 365 dagen per jaar "on call" ? Ze worden gewoon voor 38 uur per week betaald, ook al worden die uren door oefeningen soms op wat andere tijden ingevuld.

Kan een werkgever eigenlijk wel bepalen wat mensen in hun vrije tijd mogen doen, wanneer ze in hun werk gewoon presteren?

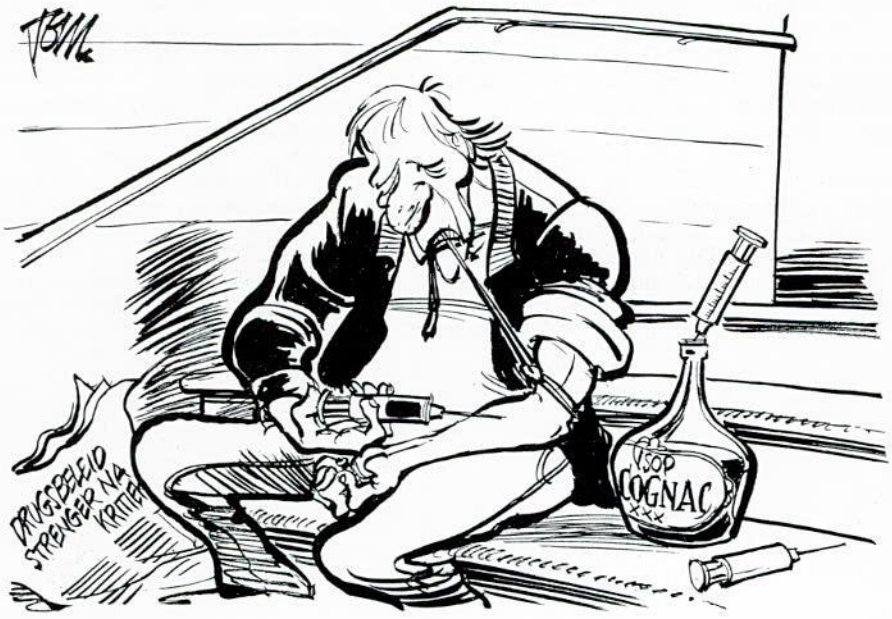

Maar, Oma, wat ze wel erg onhandig hebben gedaan, is het bouwen van die woonflats, op de kazerne hier.
Hartstikke mooi, die gebouwen. De BBT-ers hebben prima woonruimte. Echt, zoals een studentenflat. Ze delen een kamer (met zijn tweeën) en gezamenlijk met een man of zes, een keuken. En ze kunnen ook hun was doen, ze hebben zelfs droog-automaten. Wat dat betreft hoeven ze niet meer naar huis, met grote tassen vol met was, voor moeder. Er zijn er ook wel veel die niet naar huis kunnen. Omdat het niet zo goed gaat thuis. Die vinden dan in het leger een baan die hen leuk lijkt. En, ze hebben meteen ook woonruimte.
En, die richten ze dan heel gezellig in. Niet helemaal mijn smaak soms, maar wel de smaak van deze tijd. Ze maken er gewoon wat van.
Dan is dat voor hen, gewoon hun eigen stekkie. Hun thuis, zal ik maar zeggen. Ook in de weekeinden.
En, daar hebben ze dan dus die drugs gebruikt. Ik weet wel, dat is misschien niet zo slim, op een kazerne. Maar, als je nu echt het gevoel hebt dat je thuis bent? Dan is het toch niet zo raar? Niemand die er aan denkt dat je huisbaas er veel tegen zal hebben. Je mag toch ook een pilsje drinken, languit voor de t.v. Alleen,... die huisbaas is ook je werkgever, en die vindt het niet goed.

Soms vraag ik me wel eens af, waar mijn eigen plekje is. Want, hier op de kazerne, is alles van Defensie. Defensie kan bepalen wat ik wel en niet mag. Zelfs wanneer ik op de w.c. zit, zit ik nog niet privé. De kazerne staat ver af van de stad, anders zou ik wel een kamer huren in de stad. Maar dat lukt bijna niet. Trouwens dat zou me ook veel meer gaan kosten. En, we moeten allemaal op de kleintjes letten, of niet soms!

Wat mij betreft hadden ze die BBT-flats veel beter buiten de kazerne kunnen bouwen. En, dan hadden ze ook duidelijk naar ouders kunnen zijn. Zo van: we zorgen overdag en op oefening ervoor dat er niets gebeurt. Maar wat uw zoon of dochter in de vrije tijd doet, daar staan we buiten. Zo lang die zoon of dochter zijn werk maar goed doet.
O, Oma, ik weet best dat je het maar raar vindt, dat die jongeren drugs gebruiken. Alleen, het is wel van deze tijd. U dronk ook geen alcohol toen u jong was en u rookte niet. En dat vinden ze nu ook normaal. Natuurlijk teveel, daar is iedereen op tegen. En het moet ook geen negatieve gevolgen hebben.

Ik weet niet hoe ze het nu echt goed aan zouden kunnen pakken bij Defensie. Misschien moeten ze bij de medische keuring het bloed gewoon controleren. En, daar van tevoren duidelijk over zijn. En dat af en toe herhalen. Dan krijg je allemaal mensen in dienst die echt niet gebruiken. Maar, of je er dan genoeg krijgt, dat is nog maar de vraag. Want, het is echt niet abnormaal om af en toe een verboden sigaretje te roken.
Dus, ik weet niet precies, wat de beste oplossing is. Maar een baas die mij vertelt wat ik wel en niet mag in mijn vrije tijd, dat lijkt me niet de beste oplossing.
Het leger is een afspiegeling van de maatschappij, zeggen ze toch wel. En, wanneer ze dat zo willen houden, moeten ze toch andere oplossingen vinden. Lijkt me.
Nee, Oma, ik gebruik zelf niet. En, dat ben ik ook niet van plan. Maar dat anderen er anders mee om gaan, dat moet ook mogelijk blijven.

Ik hoop dat ze snel met een goede oplossing komen. Want, ik baal er wel van, dat er dan weer berichten in de krant staan. Dan lijkt het net of het altijd fout gaat bij Defensie. En, dat is helemaal niet zo. Er werken bij Defensie heel veel mensen. En die doen gewoon hun werk goed. En, er werkt ook een klein aantal mensen, die doen hun werk goed, maar die gebruiken af en toe eens iets wat niet mag.

Dus, om dat dan zo op te blazen, vind ik niet fair, naar al die mensen toe, die het helemaal niet betreft.

Maar, in ieder geval vond ik het wel leuk dat u me opbelde. En, ik hoop dat u er nu een beetje anders over denkt.

Opgetekend door
Immy Beijer, raadsvrouw.

SHE'S SO LOVELY

John Cassavetes leeft door in zoon

Sinds ik begin twintig was, wist ik dat het script voor* She's So Lovely *bestond, maar het was altijd het script van John, mijn vader,* aldus de nu 38-jarige Nick Cassavetes. *Ik had er zelfs nooit aan gedacht wat ik er zelf mee zou doen. Toen ik eenmaal zelf regisseur was, en het opnieuw las, keek ik er heel anders tegenaan. Vanzelfsprekend heb ik altijd in de schaduw van een zo begaafde en beroemde vader als John geleefd. Het is dan heel moeilijk om een plek voor jezelf te vinden als kunstenaar. Maar toen ik eindelijk in staat was om het verhaal min of meer objectief te lezen, werd ik volledig gegrepen door de emotionele rijkdom ervan, en door de mogelijkheden die het mij als filmmaker bood.

John Cassavetes (1929-1989) was een begenadigd regisseur, zij het voor een selectief publiek dat bereid was zich te laten meeslepen door ongewone, onvoorspelbare en vooral heftige verhalen vol hartstocht. Wie **Husbands** (1970), **A Woman Under The Influence** (1974) of **Lovestreams** (1984) heeft gezien, vergeet die films nooit meer. Cassavetes had alles voor zijn kunst over. Hij was, behalve regisseur en scenarist, een uitstekend acteur en speelde soms zelfs in B-films, gewoon om er het geld mee te verdienen waarvan hij zijn eigen, zeer persoonlijke films kon maken. Het was dan ook een enorm verlies voor de filmwereld toen Cassavetes overleed. Maar zijn vrouw Gena Rowlands, die in de meeste van zijn produkties had meegespeeld, is er gelukkig nog wel. Ook gaf Cassavetes zijn genen door aan drie kinderen van wie Nick nu een talent aan de dag blijkt te leggen dat dat van zijn vader evenaart.

Afgelopen zomer werd Sean Penn tijdens het filmfestival van Cannes, dat nog altijd als het meest prestigieuze van allemaal geldt, bekroond met een Gouden Palm voor zijn hoofdrol in **She's So Lovely**, de film die Nick Cassavetes maakte van het hierboven vermelde script dat John een kleine twintig jaar geleden had geschreven.
Ook in dit verhaal draait alles weer om wilde, maar zeer pure emoties tussen heel ongewone en tegelijk zeer herkenbare mensen.
Maureen en Eddie zijn getrouwd. Hoewel ze allebei een beetje gestoord zijn, en bovendien verslaafd aan alcohol, zijn ze stapelgek op elkaar. Maar Eddie heeft de gewoonte om af en toe een paar dagen onder te duiken. Maureen kan daar, nu ze zwanger is, niet meer tegen. Tijdens een vruchteloze speurtocht langs de kroegen in de buurt komt ze haar buurman tegen, die haar met gratis whisky weet te overreden om met hem mee naar huis te gaan. Maureen heeft te laat in de gaten dat de man nog veel meer plannen heeft, en kan niet verhinderen dat hij haar een aframmeling geeft als ze daar niet van gediend blijkt te zijn. Als Maureen Eddie weer tegenkomt, realiseert ze zich dat haar gehavende uiterlijk hem in alle staten van razernij zal brengen. Ze doet dus alsof ze is gevallen, maar al snel weet Eddie wat er echt is gebeurd. Omdat Maureen beseft wat er gaat gebeuren, belt ze zelf de broeders, om Eddie te komen kalmeren. Het loopt uit op een onbedoelde schietpartij, en Eddie verdwijnt in een inrichting. Maureen verzekert hem nog dat het maar voor drie maanden zal zijn, maar Eddie blijft tien jaar onder behandeling. Als hij weer vrijkomt, wil hij maar één ding: Maureen terughalen. Zij is inmiddels gescheiden van Eddie, en hertrouwd met de welgestelde Joey van wie ze, naast Eddie's dochter, nog twee meisjes heeft. Dat ogenschijnlijk gelukkige gezinnetje wordt volledig op z'n kop gezet als Maureen eenmaal weet dat Eddie naar haar op zoek is. Want al heeft ze zich aangepast aan een keurig maatschappelijk bestaan, ze is in feite niets veranderd. Als Joey Eddie uitnodigt om kennis te komen maken, in de veronderstelling dat die dan vanzelf wel zal zien dat er voor hem geen plaats meer is in Maureens leven, pakt de zaak heel anders uit dan hij had gedacht: Maureen wil niets liever dan weer met Eddie mee. Ze laat haar drie kinderen bij Joey achter.

Nick Cassavetes wist precies wat de werkwijze van zijn vader was: *laat je acteurs het materiaal lezen, en praat er zo lang met ze over tot ze er een heel eigen visie op hebben gekregen. Dan krijg je persoonlijke creaties. Als je pas in dat stadium gaat draaien, krijg je optimale prestaties waaraan het publiek ook voelt dat het meer is dan spelen alleen.*
Sean Penn had het script al gelezen toen John Cassavetes nog leefde, en al belangstelling getoond, als acteur en later zelfs als regisseur. Sean suggereerde zelf om zijn vrouw Robin Wright de rol van Maureen te laten spelen. *Ze hebben samen een ongelooflijke voorraad talent, en juist doordat ze zelf een stel zijn, begrepen ze het materiaal zo goed,* aldus Nick Cassavetes.
John Travolta, de meest verrassende 'come back-kid' van de laatste jaren in Hollywood, vult het duo schitterend aan in de gecompliceerde rol van Joey. Ook de rollen van de kinderen en de bijrollen van de vrienden van Eddie en Maureen zijn van topniveau. John Cassavetes had z'n erfenis niet in betere handen kunnen achterlaten.

Leo van Opzeeland

Film in 't kort

SEVEN YEARS IN TIBET

De Franse cineast Jean-Jacques Annaud nam een ongelooflijk zware taak op zich toen hij besloot om **Seven Years in Tibet** te verfilmen. De film is gebaseerd op de biografie van de Oostenrijkse bergbeklimmer Heinrich Harrer, een ijdele, egocentrische man met Nazi-sympathieën. Hij is als Olympisch kampioen een beroemdheid, en heeft in 1939 een reis naar de Himalaya gepland, ondanks het feit dat zijn vrouw zwanger is van hun eerste kind. Doordat de expeditie langer duurt dan de geplande vier maanden, worden Harrer en zijn reisgenoot Peter Aufschneiter in 1940, bij het uitbreken van de oorlog, in India gevangen genomen door de geallieerden. Ze weten uit het kamp te ontsnappen en arriveren na een jarenlange zwerftocht in Llasa, de voor vreemdelingen verboden hoofdstad van Tibet. Aufschneiter trouwt er met een Tibetaanse vrouw, Harrer wordt de mentor en vriend van de dan nog heel jonge Dalai Lama. Het zijn de wijsheid en beminnelijkheid van deze jongen die van de onsympathieke Oostenrijker uiteindelijk een gelouterde man maken. Als Mao in 1950 in China aan de macht komt, valt het Chinese leger onmiddellijk Tibet binnen. Harrer vertrekt met bloedend hart, maar is nog altijd bevriend met de Tibetaanse geestelijk leider. Al is de film vooral de eerste helft langdradig, het verhaal is boeiend genoeg om, mede dankzij de vele schitterende opnamen, de aandacht ruim twee uur vast te houden. En het feit dat Brad Pitt de hoofdrol speelt, zal zeker ook effect hebben aan de kassa.

THE CHAMBER

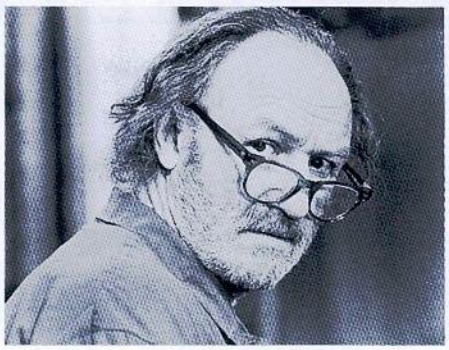

Het ene boek van John Grisham levert een sterkere film op dan het andere. Toch is **The Chamber**, al trok de film in Amerika veel minder aandacht dan bijvoorbeeld The Firm of The Client, een indrukwekkende produktie over een nog altijd zeer actueel onderwerp.
Sam Cayhall wacht op de voltrekking van zijn doodvonnis sinds hij zestien jaar geleden een aanslag pleegde op een Joodse advocaat, waarbij diens twee zoontjes omkwamen. De kleinzoon van Sam, Adam, verschijnt echter onverwacht ten tonele. Hij heeft door de racistische opstelling van zijn grootvader, en het effect daarvan op zijn eigen vader, indirect ook met de zaak te maken. Adam, pas afgestudeerd advocaat, beseft al snel dat hij zijn grootvader niet meer van de dood kan redden, maar hij slaagt er wel in om aan te tonen dat er heel wat meer mensen bij de moord betrokken waren dan tot dan toe bekend was. Al is het verhaal niet echt opzienbarend of origineel, het kan nooit kwaad om weer eens even te memoreren dan racisme in een land dat zich 'Gods Own Country' noemt, nog altijd een welig tierend kwaad is.

CARLA'S SONG

Ken Loach ging, na zijn eerste 'grote' film over de Spaanse burgeroorlog Land and Freedom, voor zijn nieuwste, **Carla's Song**, naar Nicaragua. George, een vrolijke buschauffeur in Glasgow komt in contact met de mooie, exotische Carla die duidelijk diep in de problemen zit. Al snel is hij verliefd op haar. Bij stukjes en beetjes krijgt hij haar dramatische levensverhaal te horen, en hij besluit om samen met haar naar haar vaderland Nicaragua te reizen om haar vriend te zoeken, een verzetsstrijder die waarschijnlijk is opgepakt en gefolderd. Ze krijgen hulp van een voormalige Amerikaanse militair die, uit afkeer voor de rol van de CIA, de kant van de Sandinisten heeft gekozen. Uiteindelijk gaat George, sadder and wiser, terug naar Schotland. Carla beseft dat haar plek toch in Nicaragua is. Loach legt het er nergens dik bovenop maar dat hoeft ook niet: juist door het drama toe te spitsen op één enkele vrouw maakt hij duidelijk waar het hem om gaat. Robert Carlyle, vorige maand nog baldadig aanwezig als de spil van The Full Monty, is ditmaal de nietsvermoedende George die na zijn reis nooit meer dezelfde zal zijn.

A LIFE LESS ORDINARY

Wie heeft genoten van Shallow Grave en Trainspotting, beide van regisseur Danny Boyle, producent Andrew MacDonald en scenarist John Hodge, zal zeker genieten van de even onorthodoxe als meeslepende liefdesgeschiedenis **A Life Less Ordinary**. Robert is een jonge Schot die het in Amerika niet verder heeft weten te schoppen dan een baantje als schoonmaker. Als hij daar zelfs nog wordt ontslagen, en als zijn vriendin het op dezelfde dag ook nog eens uitmaakt, besluit hij de dochter van zijn baas te kidnappen. Dan is het lot hem eindelijk eens goedgezind: het meisje heeft ook een hekel aan haar pa, en werkt graag mee aan haar eigen ontvoering. Het wordt het begin van een hilarische roadmovie waarbij twee engelen, een blanke vrouw en een zwarte man, er streng op toezien dat ontvoerder en slachtoffer verliefd op elkaar worden, omdat ze zelf anders niet meer worden toegelaten in de hemel. Een zeer origineel pleidooi voor de liefde dus, met superieure hoofdrollen van Ewan McGregor die ook in Boyle's vorige films te zien was, en de alom tegenwoordige Cameron Diaz. Niet missen!

LvO

HOE TOLERANT MOETEN WE ZIJN?

Hoe moet dat toch met de godsdienst? Neem nou de Islam. Binnen die religie kom je reactionaire gedachten tegen, die in sommige landen de baas spelen en indruisen tegen de rechten van de mens. Die rechtse religies worden gekenmerkt door een keiharde onverdraagzaamheid.

In Nederland kunnen fundamentalistische christenen er ook wat van: in de naam van God willen zij, als zondag op 4 mei valt, niet de doden herdenken uit de tweede wereldoorlog, want dat is de Dag des Heeren. Ik heb in mijn Gereformeerde jeugd wel wat schijn-heiligheid meegemaakt, maar dit slaat wat mij betreft alles.

En in het islamitische Afghanistan zijn vooral de mannen schijn-heilig: in de naam van Allah maken de mannen de dienst uit en de vrouwen hebben niks in te brengen. Moeten we in Nederland nu ook ruim baan maken voor die fundamentalistische godsdienstfanaten? Moeten we tolerant zijn tegenover de onverdraagzaamheid?

Tegenwoordig moet je oppassen met kritiek op buitenlandse en anderstalige religies, want voordat je het weet, word je uitgemaakt voor een onverdraagzame rechtse rakker. Het is in de mode om tolerant te zijn voor allerlei godsdiensten. Het lijkt er soms zelfs bij te horen om daar een beetje aan mee te doen. Aan allerlei religies en kwasi-religies wordt gesnuffeld.

En het is opvallend hoe kerken leeglopen, maar hoe veel mensen zich interesseren voor allerlei vormen van religie. Er zijn ook verrassend doorzichtige pseudo-religies, zoals de Scientologie die zich, om belasting-technische, redenen een "Kerk" noemt. Scientology krijgt steun van filmsterren, als Dustin Hoffman, die zich voor het karretje van de fop-religie en de geldkloppers laten spannen. Dit soort criminele pseudo-religies kunnen en moeten zonder meer bestreden worden. Maar ook aan de "echte" religies kleven problemen.

Als de Islamitiese meisjes op school en in de klas een hoofddoek om willen hebben, moeten zij hun vrije gang kunnen gaan. Dat vinden wij in Nederland. Maar als die zelfde meisjes niet naar het zwembad mogen wegens het geloof in de profeet Mohamed, dan frons je toch even je wenkbrauwen. En als ze niet met jongens mogen spelen of omgaan, dan vraag je je af of je voor die vorm van Islam wel een afzonderlijke school moet oprichten.

Is het niet onverdragelijk als in Nederland Islamitiese meisjes door hun Islamitiese vaders op een middeleeuwse manier kunnen worden behandeld? Omdat we tolerant moeten zijn? Omdat er ruimte moet zijn voor andersdenkenden? Waar houdt hun intolerantie op en waar eindigt de verdraagzaamheid voor intolerant gedrag?

Ooit hadden we in Nederland de actie: "ongedeeld naar de lagere school". De aanhangers daarvan kwamen vooral uit progressieve hoek. Maar nu lijkt het wel of de ongedeelde school er niet meer toe doet. En of je tolerant moet zijn voor de onverdraagzaamheid, van fundamentalistische christenen en islamieten. Fascistische organisaties (in wezen racistisch en anti-democratisch) krijgen in allerlei Europese landen, net zoals in Nederland, de ruimte om te groeien.

Dat lijkt zo democratisch. Maar ik vraag me af of het democratisch is om ruimte te geven aan de moordenaars van de democratie.

Karel Roskam

ROKEN

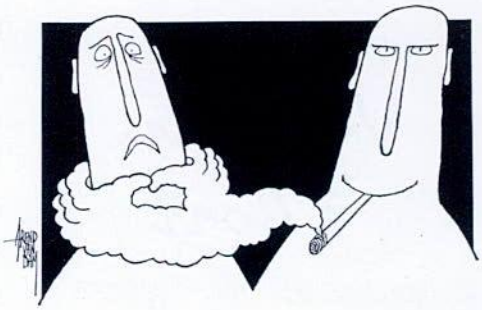

Werknemers moeten hun collega's kunnen verbieden dat zij op de werkplek roken. Doen ze het toch, dan moeten er juridische stappen tegen hen kunnen worden ondernomen, aldus een van de voorgenomen maatregelen van onze minister van Volksgezondheid, Els Borst. En gelijk heeft ze, althans op het eerste gezicht, ook op het tweede gezicht valt er veel voor te zeggen, maar na even nadenken moet de conclusie zijn dat het een volstrekt idiote maatregel is. Wat is het geval? Haar redenering dat roken en dood een nauwe relatie hebben is inmiddels wel buiten kijf. De veronderstelling van mevrouw Borst is dat ook het doodgaan van rokers moet worden tegengegaan. De vraag is dan: is die veronderstelling wel juist? Ten eerste, als verstokte rokers de pijp uit gaan is dat hun zaak. En ten tweede, het bijkomend verschijnsel is dat ze na hun dood nog weinig kosten voor de samenleving zullen meebrengen en ten derde, dat met hun verscheiden het ook met hun milieuonvriendelijke uitstoot is gedaan. Hooguit nog een keer bij de eventuele crematie. Zij zullen de collega's niet meer tot last zijn. Het probleem waaraan de maatregel een eind wil maken, is uiteraard ook het onvrijwillig meeroken. En dat gebeurt inderdaad vaak op de werkplek. En daar moet nu een eind aan komen. Kennelijk gelooft de bewindsvrouw niet erg in het resultaat van de TV-campagne "Dat lossen we samen wel op". Als Jantje het niet kan laten toch te roken op de werkplek kan collega Piet dus juridische stappen ondernemen. Hij geeft Jan aan bij de politie, die vervolgens de verslaafde roker arresteert en opsluit om hem of haar via de rechter hetzij tot langdurig verblijf in een rookvrije ruimte voor een persoon te laten veroordelen of ter beschikking van de omgeving te laten stellen om in een verbeteringsgesticht voor verslaafden de een na de andere anti-rookkuur te laten ondergaan. Het klimaat op de werkplek zal er overigens niet beter op worden, maar het biedt wel de mogelijkheid ongewenste, aan tabakswaren verslaafde, bazen tijdelijk of voorgoed te lozen. Maar wat is een werkplek? Daar waar men gezamelijk arbeid verricht? Daar waar van openbare ruimten sprake is, zal in elk geval een verbod gaan gelden. Wat te denken van klanten en prostituees die na gedane arbeid een strootje opsteken op en van gemeentewege ingerichte (af-)werkplek? En als de minister consequent is, zal ze ook de automobilisten moeten aanpakken. Er is immers eveneens een evident verband tussen autorijden en verkeersongevallen. Wie zich in de auto op weg begeeft, moet in de toekomst ook bij de politie aangebracht en in de kraag gevat kunnen worden. En al helemaal zij die een borrel nuttigen: "Alcohol maakt meer kapot dan je lief is". Er is een niet te loochenen verband tussen drinken en gezondheid. Wat is er logischer dan een verbod op het drinken van alcoholische dranken zowel op de werkplek als bij moeder thuis? Aan de rechtsongelijkheid tussen drugshandelaren en slijters kan dan meteen ook een eind gemaakt worden: waarom de drugshandelaren wel achter de tralies en de slijters in Nederland vrij rondlopen?

Vanzelfsprekend zou men de buren moeten kunnen aanbrengen als ze met een zak patat en bijbehorende fricandellen en kroketten thuis komen. In het belang van de volksgezondheid zouden alle snackbars, cafetaria's en dergelijke broeinesten van ongezondheid uit de weg geruimd moeten worden. Er zal meer blauw op straat moeten. Misschien een aparte gezondheidspolitie, een nieuw korps onder leiding van oud-generaal Brinkman? Naar verluidt rookt hij sinds kort geen zware pijp meer, maar zullen Dijkstal en Peper zich daaraan voorlopig blijven bezondigen.

Leon Wecke

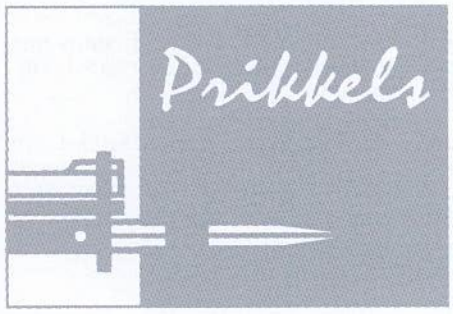

Na het boek van Yvonne Keuls, de moeder van David S., heeft het verhaal zich duizenden keren herhaald. Ze verschillen in hoofdlijnen niet veel van elkaar. De verslaafde zoon of dochter uit de meest uiteenlopende milieus, wordt een robot-achtig wezen. Voor geld wat nodig is om de middelen te verkrijgen, moet men crimineel gedrag gaan vertonen of de prostitutie in. Er ontstaat een eigen taaltje onder de gebruikers. De afstand tussen de junk en zijn familie wordt groter. Er ontstaat een vreselijk dilemma voor de ouders om uiteindelijk voor zichzelf te kiezen, inplaats voor het bijna onoplosbare probleem van dochter of zoon.

In de media is er bijna dagelijks nieuws met betrekking tot verslaafden. Op de eerste plaats vindt men het een probleem voor de samenleving. Voor sommigen is de oplossing daarvan een fluitje van een cent. Als je naar dat soort geestelijke of politieke leiders luistert met zo'n standpunt, is het voor iemand met enige ervaring duidelijk dat hun kennis van de problematiek weinig diepgang heeft. Het standpunt om zowel soft- als harddrugs op een hoop te gooien met een verbod en sancties, geeft aan dat men niets geleerd heeft of wil leren van de praktijk.

Om de samenleving minder overlast te bezorgen is men in Rotterdam begonnen met het instellen van woongroepen van verslaafden en daar huisvesting voor beschikbaar te stellen. In die situatie wordt op de legale wijze in de behoefte van de middelen voorzien. In de praktijk lijkt dat te werken. Men komt in ieder geval niet met justitie in aanraking. Een menswaardiger bestaan, in verhouding tot de periode daarvoor van roven, stelen en prostitutie, blijkt mogelijk.

Maar ook nu zijn er mensen die dit onaanvaardbaar vinden. Ze redeneren vanuit de materiële kant, door te stellen dat de verslaafden dan leven van gemeenschapsgeld. De invalshoek waarop men deze recente vorm van aanpak wordt beoordeeld is zo verschillend. Enerzijds ziet met de verslaafde als een crimineel, anderzijds als patiënt, waardoor de opvatting over het verschil in aanpak bijna onoverbrugbaar is.

Bij het beluisteren van onze volksvertegenwoordiger, de CDA-er Van der Camp, denk je dat die man alleen te overtuigen is als hij in dezelfde omstandigheden zou komen als de moeder van David S. Of zou hij tegen beter weten in voor de CDA achterban dit standpunt voor staan om electrorale redenen? We zullen er nooit achter komen, maar dergelijke lieden maken een menswaardige behandeling van drugsverslaafden –waardoor de kans groter is dan met clean wordt– onmogelijk.

Cor Out

Video in 't kort

Drugs zijn onlosmakelijk verbonden met de wereld van muziek, entertainment en film. Veel beroemdheden komen rond voor hun verslaving uit, of voor het gebruik van drugs dat ze in hun leven hebben ingepast. Zo zei John Belushi: *Ik gebruik niet meer drugs dan welke sukkel onder mijn publiek. Ik vind het gewoon lekker, net als iedereen. Maar ik sta ik in de schijnwerpers dus van mij zien ze het.* Twee maanden later stierf de ster uit The Blues Brothers aan een overdosis.

Acteur Chevy Chase omschreef zijn druggebruik als *een fase in je leven. Pas als je je vrienden eraan dood ziet gaan, besef je dat je moet stoppen.* Cher heeft zich er altijd verre van gehouden. *Als ik drugs had willen gebruiken had ik het wel gedaan. Maar ik heb er een hekel aan en ik vind het stom.* De Britse Joan Collins gaat nog verder en noemt drugs de *ondergang van de beschaving, het ergste dat de moderne mens is overkomen.* Volgens Anjelica Huston pakken de hulpverleners het verkeerd aan doordat ze niet erkennen hoe heerlijk drugs kunnen zijn. *Natuurlijk geniet je ervan, waarom zouden anders zoveel mensen er aan beginnen en niet meer kunnen stoppen?*
Jack Nicholson geeft eenvoudig toe dat hij al zijn leven lang marihuana rookt, en dat hij zich er prima bij voelt. *Ik heb nog nooit een les gemist tijdens mijn opleiding, ik heb nog nooit verstek laten gaan tijdens filmopnamen, en ik ben in dertig jaar niet ziek geweest. En ik wil het op mijn zestigste wat mijn geestelijke en lichamelijke gezondheid betreft tegen iedereen opnemen.* Maar misschien wel de aardigste uitspraak is van Steven Spielberg, die zegt: *De duurste verslaving is niet die aan drugs, maar aan celluloid. En ik heb minimaal elke twee jaar een shot nodig...*

Op celluloid is in de loop der jaren heel wat aan drugs- en alcoholverslaving vastgelegd. De beroemdste film van recente datum is waarschijnlijk **Trainspotting**, de film die Danny Boyle maakte van het autobiografische boek van Irvine Welsh, die tijdens zijn jaren van verslaving op kleine papiertjes aantekeningen maakte waar hij een even hilarisch als meeslepende roman uit samenstelde toen hij eenmaal 'clean' was. De wilde jongens (o.a. Ewan McGregor en Robert Carlyle) die in de film hun rusteloze jacht op drugs tot spil van hun bestaan hebben gemaakt, lijken vrolijk, uitgelaten zelfs, maar tussen de regels door wordt wel duidelijk dat ze geen greep meer op de dingen hebben. En de enige die er wel in slaagt om zijn verslaving af te zweren en carrière te maken, wordt door datzelfde verleden op den duur toch ingehaald.
Eenzelfde sfeer ademt **Drugstore Cowboy**, die Gus van Sant in 1989 maakte. Ook in deze film lijken de vier hoofdpersonen (o.a. Matt Dillon en Kelly Lynch) een vrolijk, onbekommerd leventje te leiden. Totdat een van hen overlijdt aan een overdosis. De film kwam bij sommige mensen verkeerd over doordat ze de indruk kregen dat Van Sant drugsgebruik verheerlijkte, terwijl hij alleen maar weigerde om een vermanend vingertje op te steken. Kijkers met een beetje verstand konden hun eigen conclusie wel trekken, was zijn commentaar.

Ook in Quentin Tarantino's **Pulp Fiction** komt een nu al klassieke scène voor waar het publiek opgetogen op reageert, maar die in al z'n gruwelijkheid toch ook niet mis te verstaan is. Uma Thurman dreigt aan een overdosis te bezwijken en kan op het nippertje gered worden door een injectienaald met een reddende antistof die recht in haar hart wordt geramd.

Francis Ford Coppola liet in de onthutsend realistische Vietnamfilm **Apocalypse Now** uit 1979 zien dat de Amerikaanse soldaten hun uitzichtloze situatie alleen maar aan konden dankzij drugs.

In **Mask** van Peter Bogdanovich speelt Cher de moeder van een mismaakte jongen die het ook niet zonder drugs kan stellen. Voor iemand die zelf gruwt van drugs, maakt ze er een indrukwekkend portret van.

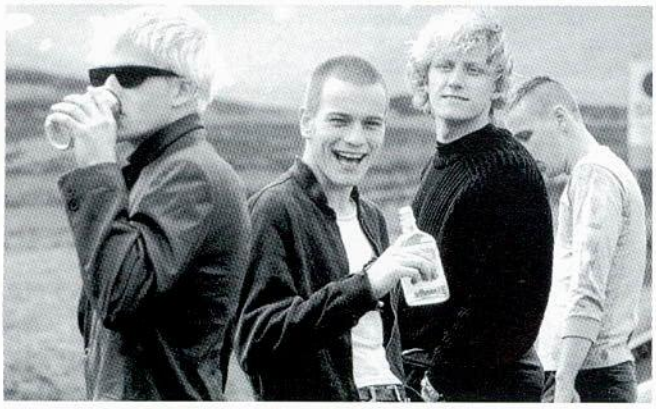

Carrie Fisher, zelf herhaaldelijk opgenomen in de Betty Ford-kliniek, schreef **Postcards From The Edge** (1990, Mike Nichols) waarin Meryl Streep een actrice speelt die zo wordt overvleugeld door haar dominante moeder (Shirley MacLaine) dat ze haar toevlucht heeft genomen tot drugs, iets waarmee ze bijna haar carriere ruineert.

In **Rush** (1991) zijn het twee politieagenten, Jason Patric en Jennifer Jason-Leigh die zelf veslaafd raken tijdens een actie om enkele dealers in de kraag te vatten.
Eenzelfde thema wordt aangesneden in **The Days Of Wine and Roses**, al gaat het in deze klassieker uit 1962 om alcohol. Lee Remick raakt aan drank verslaafd als ze verliefd wordt op de al drinkende Jack Lemmon. Uiteindelijk ziet hij zich genoodzaakt haar de deur uit te zetten, als hij zelf is afgekickt. Dit is zonder twijfel een van de meest aangrijpende films over de verwoestende werking van welke verslaving dan ook.

In **Scarface**, de remake die Brian De Palma in 1983 maakte van de klassieker uit 1932, heeft hij de drank vervangen door drugs. De film is gesitueerd in Miami, en Al Pacino speelt een Cubaan die rijk wordt in de drugshandel, maar die te gronde gaat doordat hij van zijn eigen handel snoept. De film kent enkele groteske scenes waarin Pacino met een enorme witte berg voor zijn neus zit, terwijl alle mensen die hem lief zijn, uit zijn leven beginnen te verdwijnen.

Ook in **Panic In Needle Park** uit 1971 speelt Pacino een verslaafde, een kruimeldiefje ditmaal die zijn vriendin met zijn verslaving infecteert en naar de ondergang voert.

In ons land maakte Adriaan Ditvoorst in 1984 een zeer poëtische, soms betoverende film over een aan drugs verslaafde kunstenaar (Thom Hoffman) en zijn al even afhankelijke moeder met **De Witte Waan**.

De onlangs overleden Bert Haanstra vertelt in **Dokter Pulder Zaait Papavers** uit 1975 het relaas van een verslaafde chirurg en diens drinkende vriendin, naar een roman van Anton Koolhaas. 't Was een van z'n beste, mede dankzij de glorieuze rol van de Belgische Dora van der Groen.

Het zal uit deze volstrekt willekeurige greep films duidelijk zijn, verslavingen vormen artistiek gesproken een onuitputtelijke bron voor scenaristen en filmmakers, net als allerlei andere exponenten van menselijke ellende en verval....

LvO

In redactionele commentaren heeft de Ego-redactie zich vaak verbaasd over houding en optreden van wat dan genoemd werd "Defensie". Bijvoorbeeld over de defensieve houding bij rampen en over de onlogica van veel maatregelen. Probleem is dat ook de EGO-redactie vaak moet afgaan op ervaringen van individuen en berichten in de pers, en ook niet weet wie, behalve de voorlichters, nu eigenlijk verantwoordelijk is voor de manier waarop zaken naar buiten komen, en voor die zaken zelf. Overigens dat is ook zoiets: tegenwoordig heeft de pers het gedaan, al bij de berichtgeving over Srebrenica was dat zo, waarmee ook veel verantwoordelijkheid wordt afgewenteld. Daarin staat defensie trouwens niet alleen op dit moment, heel Nederland schijnt te vergeten dat ten eerste de pers gebeurtenissen volgt en niet verzint, behalve de roddelpers dan, en interpreteert, en dat je zelf toch ook een grote verantwoordelijkheid hebt voor hoe je "naar buiten" overkomt.
De EGO-redactie heeft zich ook wel eens zonder resultaat afgevraagd hoe het nu komt dat er altijd een bepaald luchtje hangt aan berichten over defensie: onlogisch, sterk op uitsluitend krijgmachtbelangen gefixeerd, nooit zelf de schuld hebben. Komt dat door de hiërarchie, door de merkwaardige situatie dat men wordt opgeleid voor iets wat men hoopt nooit te doen, door de noodzaak vooral heel assertief te zijn, om niet te zeggen arrogant, als men weet dat de buitenwereld niet zo'n hoge pet van jouw werk op heeft?
In "het bedrijf" werken heel veel mensen die wel de eigen verantwoordelijkheid nemen, die wel kunnen zeggen: wij zijn niet volmaakt maar doen ons best. Er zijn ook duidelijk veranderingen in de openheid waarmee defensie met de eigen vuile was naar buiten komt. Er blijven echter vreemde zaken.
Ego maakt hier ruimte voor in de rubriek: de vrijplaats in de wonderlijke wereld van defensie. Hier volgt de eerste aflevering.

DE VRIJPLAATS IN DE WONDERLIJKE WERELD VAN DEFENSIE

ALS IK HET ZEG, DAN IS HET ZO

Als ouder kun je je er soms op betrappen: kindlief heeft langdurig naar het waarom gevraagd zonder enige aanstalten te maken aan je verzoek te voldoen en ten einde raad zeg je: als ik het zeg dan is het zo. Later meld je aan anderen, half geschrokken, half geamuseerd: ik leek mijn vader wel, die zei dat ook altijd.

Tijdens een conferentie over de beleidsbrief Emancipatie "Verder kijken dan vandaag" vertelt een vrouwelijke militair, die in verband met de zorg voor kinderen niet uitgezonden wil worden, dat ze graag burger bij Defensie wil worden. Na vele pogingen moet ze constateren dat het niet gelukt is. Hoe zit het met het beleid om ervaring en deskundigheid van vrouwen binnen te houden? Antwoord van een hoge militair van achter de tafel: doorstromen van militaire naar burgerfuncties is bij Defensie goed mogelijk.

In gesprekken met compagnies- en bataljonscommandanten blijkt dat drugsgebruik onder BBT-ers en ook onder BOT-ers vaak als feit geaccepteerd wordt. Niet omdat men het er mee eens is, maar omdat men weet dat het gebeurt en men regelmatig met de gevolgen te maken heeft.
Er wordt dan genuanceerd over gesproken:
"handel is uit den boze, over gebruik denk ik heel genuanceerd,"
"inzetbaarheid is mijn criterium,"
"alcoholgebruik is eigenlijk een even groot probleem of groter,"
"ik hoef niet alles te weten wat men in de vrije tijd doet."
En met een sjekkie in de hand verklaart de bevelhebber in een landelijke ochtendkrant dat er geen plaats is voor druggebruik in het leger.

Welkom in onze krijgsmacht, jongere. Je wordt er met veel begrip tegemoet getreden, zolang je je best doet, inzetbaar blijft, op maandag redelijk fris weer op appel staat en in het weekend niet uit stelen gaat en daarbij betrapt wordt. Dat stickie en die pillen, en hoe je er op zondagmiddag om kwart voor 4 uit ziet, dat hoeft toch niemand te weten? Je directe commandant heeft misschien een vermoeden, maar legt zijn eigen criteria aan. De hoogste generaal kent alleen volstrekt drugsvrije jongens en meisjes in zijn krijgsmacht, die op hun vrije avond om 1 uur de taxi naar huis pakken en met walging de coffeeshop voorbij lopen en de pillen weigeren, laat staan dat ze er ooit een mee nemen voor een vriendje. En als het niet zo is, dan ga je maar weg.

Er is een gedragscode voor de krijgsmacht, binnenkort een voor elk krijgsmachtdeel. Via lessen en instructie zal iedere militair ervan doordrongen gaan worden wat er van hem of haar verwacht gaat worden. Extra budget voor deze exercitie hebben wij nog niet kunnen ontwaren, extra opleidingstijd voor BBT-ers is ook in de laatste defensiebegroting niet voorzien. Een goed programma voor evaluatie van gedrag tijdens allerlei situaties is ook nog niet op het net verschenen.

In de trein: een majoor en een kapitein reizen naar huis. Pijnlijk moment: een medereiziger vraagt wat geringschattend: waarom zijn jullie niet aan het stickers ruilen? De hele coupé ligt dubbel. Leuk voor die twee zonder twijfel hardwerkende en deskundige militairen om zo benaderd te worden.

En welke (....) heeft verzonnen om iemand met de achternaam "Vader" het verhaal over de stickers te laten vertellen op TV? Ook dat weet inmiddels heel Nederland.

Wat zei mijn vader ook al weer?

"Wij geven het goede voorbeeld, zo is het en niet anders". Dat moet blijkbaar genoeg zijn. Maar wie geeft dat goede voorbeeld dan?

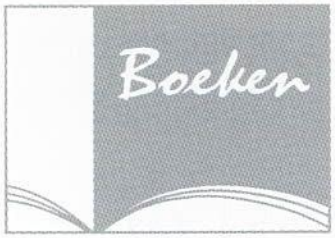

Een winter aan zee

'Eens liep zij hoog te spreken langs de Noordzee; een dag kermde er om aan te breken - zij overstemde hem, sprekend nog met de nacht.
Sinds haar de stad doorzwijmelt klimt op de kou om mijn stem een meeuw, en kermt en tuimelt.'

Zo begint één van de beroemdste dichtbundels uit de Nederlandse poëzie van deze eeuw:**Een winter aan zee** van A. Roland Holst (1888-1976).
Bij uitgeverij De Prom kwam dit jaar een vijftiende druk uit van dit in 1937 verschenen hoogtepunt uit het werk van 'de prins der dichters', zoals hij werd genoemd. Voor het eerst werden in deze uitgave zowel een *Rekenschap* als een *Nawoord* van de auteur opgenomen en tevens een Verantwoording van de samensteller, de Roland Holst-biograaf Jan van der Vegt.
Een winter aan zee bestaat uit 63 strofen van elk acht regels, verdeeld over tien afdelingen. In zijn Rekenschap zet Roland Holst uiteen hoe de bundel door drie motieven wordt beheerst: Het eerste luidt 'Een Vrouw van thans, die voor 'ik' een tijdlang aan zee in levenden lijve de bezielde schoonheid was, en die hem toen verliet en verdween naar de Stad.' Het tweede betreft Helena van Troje, 'de bezielde schoonheid die éénmaal in staat bleek de Stad der Wereld in vlammen te doen opgaan.'
En het derde is 'De Wereld van Thans', zoals ze gezien en ervaren wordt vanuit het verlangen, of het heimwee, naar die voormalige Stad der Wereld en zulk een zegepraal der bezielde schoonheid.'
Dóór zijn verbinding van een persoonlijk liefdesdrama met de legendarische ondergang van Troje vlecht de dichter zijn noodlottige visie op het door schoonheid verlaten Europa aan de vooravond van de tweede wereldoorlog.
Maar meer dan aan die onheilsprofetie dankt de bundel wellicht zijn roem aan de beklemmende verbeelding van het winterse kustlandschap van Noordholland. Water, wind en duinen roepen, in de woorden van Roland Holst, een sfeer op van kille schoonheid en dreiging, zoals de monumenten, gebouwen en wolkenluchten in de schilderijen van Carel Willink uit diezelfde dertiger jaren. Vreemd dat die geliefde verdween?
A. Roland Holst: Een winter aan zee. De Prom, Baarn 1997. 100 blz. f 22,50. (FS)

Wandelbabbels

'Onze maatschappij wordt gedreven door een verabsolutering van de mens door zichzelf, die hem in waardigheid en behoeften ver boven de rest van de natuur verheft. Tegen dit onmatig humanisme biedt een radicale ecologie tegenwicht. Want zij roept ons op de intrinsieke waarde van natuur en aarde te erkennen, om deze behoeften en pretenties te begrenzen, om maat te houden. Niet de mens is de maat van alles, maar de aarde is de maat van de mens.'
Dit schrijft Ton Lemaire (1941) in het begin van zijn deze zomer verschenen boek **Wandelenderwijs - Sporen in het landschap.** Het citaat sluit naadloos aan bij de slotzinnen van zijn essay *Twijfel aan Europa* (1990), zijn afscheidscollege als docent cultuurfilosofie aan de K.U.Nijmegen. Daaruit en uit één van zijn eerdere boeken, *De Indiaan in ons bewustzijn* (1986) citeerde ik destijds vergelijkbare passages in lovende besprekingen in deze rubriek. Prikkelende vragen en boeiende beschouwingen toen, dus hoge verwachtingen nu van *Wandelenderwijs*. Het viel tegen. Van de zestien hoofdstukken heeft alleen het tiende, met als titel 'Open plekken', de verwachte diepgang. Het gaat over de verschillen tussen zogenoemd bos-denken en woestijn-denken (van stad of lege vlakte). Bij het laatste vallen dan namen als Socrates en Descartes, bij het eerste acht Lemaire het *'geen toeval dat drie van de meest radicale critici van de moderne tijd, namelijk Rousseau, Thoreau en Heidegger, gepassioneerde wandelaars waren en een aanzienlijk deel van hun leven op het land en in de natuur hebben doorgebracht.'* Er wordt evenwel weinig uitgewerkt. En na nogmaals de mens zijn onmatig humanisme, zijn zelfverabsolutering, te hebben verweten, komt de auteur niet veel verder dan *'dat er een radicale wending en heroriëntatie van ons allen nodig is.'*
In de andere hoofdstukken zijn 'leukere' dingen aan de orde: rendieren in Lapland, notenbomen in de Dordogne (waar de schrijver sinds 1989 woont), een 'ecomuseum' en een vormingscentrum voor geweldloosheid in Larzac, de botaniseerhobby van Rousseau, de Nederlandse wandelaars Van Eeden sr., Thijsse en Leclercq, wolven in Noord-Portugal, beren en kurkeiken in Spanje, gieren in Griekenland. Kortom, vele voettochten door afgelegen streken leverden heel wat onderhoudende wandelbabbels op, maar Lemaires befaamde belezenheid bleek eerder tot meer in staat.
Ton Lemaire: Wandelenderwijs. Ambo, Amsterdam 1997. 217 blz. Geïll. f 34,90. (FS)

Wetenschap of geloof?

Geloof en wetenschap hebben eeuwenlang met elkaar op gespannen voet gestaan, vooral sinds Darwin in 1859 met zijn evolutieleer kwam. In onze eeuw is dat conflict in een cruciale fase beland. De wetenschap ontdekt steeds meer over het ontstaan van het heelal en zoekt ook verder naar het grote waarom daarachter. Lijken religie en wetenschap elkaar te gaan raken? Gaat het om *Gelovige wetenschap of wetenschappelijk geloof?*, zoals de ondertitel luidt van Kitty Fergusons jongste boek **De dobbelstenen van God.**
In het eerste hoofdstuk schrijft ze: 'Een eeuw na Darwins dood schreef een andere grote wetenschapper, Stephen Hawking, dat het de grootste overwinning van de menselijke rede zou zijn wanneer we de Geest van God zouden kennen. Hij zei dat de wetenschap ons bijna tot dat punt zou kunnen brengen maar net niet helemaal. Is de Kennis van God in de Spreuken gelijk aan de Geest van God in Hawkings boek *Het Heelal*? Maar voordat daar in deze populair-wetenschappelijke pil een antwoord op komt, zijn er ontelbare andere vragen opgeworpen: Wat is het heelal? Hoe begon het? Wat gebeurde er daarvoor? Hoe en wanneer zal het eindigen? Wat zijn zwarte gaten? Wat is ruimte en, nog raadselachtiger, wat is tijd? Wat is werkelijkheid precies? En waarheid? Wat is wetenschappelijke methode? Stijgt waarheid uit boven bewijs? Is er nog plaats voor een schepper? Aan de hand van zulke vragen worden dan de onderwerpen behandeld als: quantummechanica, Einsteins algemene relativiteitstheorie, oerknal-, complot- en chaostheorieën, inflatieheelal, wormgaten en babyheelallen.
Wat het boek ook voor de niet natuurwetenschappelijk onderlegde maar wel nieuwsgierige leek extra interessant maakt, zijn de verbindingen die Ferguson aanbrengt met kubistische schilderkunst, de muziek van Wagner en Bach, de Bijbel en de Koran, Thomas van Aquino en Immanuel Kant, en zelfs met Monty Python en Steven Spielberg.
Geen gemakkelijke stof uiteraard, maar Kitty Ferguson schreef er een helder en boeiend boek over.
Kitty Ferguson: De dobbelstenen van God. Vert. Rietje Rutten-Vonk. Uitg. BZZTôH, Den Haag 1997. 319 blz. Geïll. f 45,-. (FS)

Loesje Scheurkalender 1998

Loesje heeft een nieuw bloesje. De teksten staan gecentreerd in een kader en zijn omgeven door zwart-wit foto's die meerdere malen worden gebruikt. Op de achterzijden staat ook nog van alles wat: spelletjes, groeten uit...., cartoons, raadsels enz. Beetje rommelig maar wel afwisselend. Het geheel ziet er wel snel uit. De teksten zijn weer staaltjes van spitsvondigheid: "En met die jongen die de waterleiding kwam repareren heb ik nu een wak-relatie", tragiek: "Hoeveel tranen gaan er in een glas" of poëtisch: "Dat je sprankelend als zomerregen schitterend in vroege zon wankelend veels te verlegen stotterend niet meer praten kon."
De kracht schuilt wellicht (nog steeds) daarin dat je ze zelf had kunnen bedenken maar dat je er net niet opkwam.
Loesje scheurkalender 1998. Het Spectrum, Utrecht. f 19,95. (JK)

Vragen staat vrij

Gek he,
die mens
met zijn tegengestelde verlangens.

Behoefte aan veiligheid,
continuïteit,
zich willen omgeven met vertrouwde dingen,
bekende omgeving,
weten waar je aan toe bent
orde
routine
rust, zekerheid.

Behoefte aan verkennen van nieuwe dingen,
opdoen van nieuwe ervaringen
behoefte aan iets anders, veranderingen
tegengaan van voorspelbaarheid, saaiheid,
uitdaging
nieuwsgierigheid
afwisseling
het onbekende
waaghalzen

Soms voelen mensen zich het meest thuis aan de ene pool,
anderen voelen zich het meest thuis bij de andere pool.

Waar zit jij?
Varieert dat ook nog?
Hoe werkt dat bij jou precies?

Steven

Raadslieden – waar en wie

Bureau	Naam	Telefoon bureau	MDTN	Telefoon privé
Oirschot	I.L. (Immy) Beijer	040-2664697	* 06 - 549 - 4697	073-6445711
Schaarsbergen	J. (Jacques) van den Blink	026-3532781/2776	* 06 - 564 - 2776	0575-530937
Den Helder	C.C. (Tineke) Dekker-Hundling	0223-657520	* 06 - 209 - 57520	0299-403525
Steenwijk	A.B. (Adri) van Deurzen	0521-348194	* 06 - 532 - 8194	0522-262273
Curaçao	M. J. (Marias) van Dorp	00-59994637136		00-59994658948
Den Helder	J. (Joop) Flokstra	0255-516282	* 06 - 219 - 282	072-5747508
Den Helder	R. P. (Rob) Geene	0223-652405	* 06 - 209 - 52089	0223-644487
Hilversum (KMar)	J.J. (Jaap) Geuze	055-3573741		030-2343235
Assen	L. W.A. (Bart) Hetebrij	0592-358573	* 06 - 541 - 8573	0516-513579
Breda/Weert	C. (Carine) van Hinte	076-5273607+0495-582811		0499-571843
Doorn	A.H.T. (Ad) Hornis	0343-471210/209/208	* 06 - 202 - 764	030-2937808
Schaarsbergen	J.M. (Joost) van Langen	026-3533377	* 06 - 564 - 2776	0317-410205
Oirschot	L.L.P. (Loek) de Leeuw	040-2664697	* 06 - 549 - 4697	0418-673703
Seedorf	B.J.T. (Ben) van der Linden	004942817510, tst. 2288	* 06 - 894 - 2288	00-49476173578
Ermelo	B.M. (Beernoud) Moojen	0341-477723	* 06 - 533 - 7723	035-6234907
Rheindahlen	J.G.J. (Jan) Nauts	00-492161551884		00-49-24345995
Amersfoort	K.S. (Kees) Roza	033-4606663	* 06 - 500 - 7051	020-6323785
Steenwijk	P.G. (Paul) Smits	0521-348750/348754	* 06 - 532 - 8754	0521-343384
Volkel/De Peel	G. (Gerard) Snels	0493-598872	* 06 - 509 - 8872	024-3229069
Ede	M. (Marijke) van de Stigchel-Wijngaard	0318-681258	* 06 - 678 - 1258	0318-591675
Woensdrecht	J. P. (Joke) van Straaten	0164-692977/2654	* 06 - 504 - 692 - 977	010-4362192
Seedorf	J.W.F. (Jan) Sulman	00-4942817510, tst 2286	* 06 - 894 - 2286	00-4942818445
Leeuwarden	G.J. (Gerrit) Vlietstra	058-2346826	* 06 - 519 - 6826	0511-472385
Rotterdam	M.C. (Mart) Vogels	010-4539341/281	* 06 - 213 - 341/281	0118-629844
Hoofdkrijgsmacht-raadsman	J. P. (Joost) de Vries	030-6914436	faxnummer: 030-6918998	026-3519188
Plv. HKRM	J.J. (Joan) Merens	030-6914436	faxnummer: 030-6918998	026-3629745
	K. (Klazien) van Brandwijk-Wiltjer			via bureau HKRM
Coornherthuis				
(raadsman)	J. (Jan) den Boer	030-6914060		0321-318934
(raadsvrouw)	K. (Karen) Joachim	030-6914060		020-4904824
(raadsvrouw)	I.P. (Irma) Ouwehand-Jacobs	030-6914060 of 6920906 (Ego)		033-4557722
(raadsvrouw)	A.C.E. (Anita) Witten	030-6914060		0343-454645

HET BEGRIP
VRIJE TIJD
KOMT IN ONS
WOORDENBOEK
NIET VOOR
WL